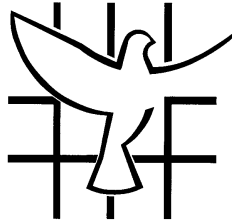

CRKVA I DRUŠTVO

Nakladnik
ZNACI VREMENA
www.znaci-vremena.com

Izvornik
The Religious Liberty Leader's Handbook
General Conference of Seventh-day Adventists
Public Affairs and Religious Liberty Department

Urednik
Jonathan Gallagher

Izvršna urednica
Viola Hughes

Urednik hrvatskog izdanja
Mario Šijan

Prijevod
Hinko Pleško

Lektura
Ljerka Koren

Oblikovanje
Miroslav Vukmanić

Tisak
Grafički zavod Hrvatske, 2012.

CRKVA i DRUŠTVO

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 794316

ISBN 978-953-183-176-5

Uvod

Predstavljamo vam knjigu *Crkva i društvo*, svojevrsni priručnik za sve one u Kršćanskoj adventističkoj crkvi koji su po cijelom svijetu uključeni u borbu za vjersku slobodu i koji je na različite načine podupiru. U knjizi je izloženo gledište naše crkve o vjerskoj slobodi i odnosima s javnošću i zasigurno će ona koristiti propovjednicima, voditeljima i suradnicima Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu u mjesnim crkvama u dužnostima i područjima u kojima trebaju djelovati. Priručnik je nastao iz različitih izvora i više je puta doradjivan i usavršavan kako bi bio odraz trenutačnog stanja i prakse. On zamjenjuje prijašnje izdanje iz 1993. godine.

Nadamo se da će ova knjiga odgovoriti na mnoga pitanja u vezi s radom Odjela i da će potaknuti mnoge da se uključe u taj važan posao. Želimo otvoreno govoriti o našem čudesnom Bogu, koji više od svega cijeni slobodu i dostojanstvo svoje stvorene djece, i prenositi Njegovu predivnu ljubav svima u ovome tužnom i umirućem svijetu: "Tama pogrešnih zamisli o Bogu obavlja ovaj svijet. Ljudi više ne poznaju pravi Božji karakter. Pogrešno su ga shvatili i pogrešno protumačili. Upravo u to doba treba se objaviti božanska poruka koja prosvjetljuje svojim utjecajem i ima spasonosnu moć. Treba objaviti istinu o Božjem karakteru. Tamu ovoga svijeta treba odagnati svjetlo Njegove slave, svjetlo Njegove dobrote, milosti i istine. ... Posljednja zraka milosrdne svjetlosti, posljednja poruka milosti koja će se objaviti svijetu, bit će objava Njegovog karaktera punog ljubavi." (Ellen G. White, *Isusove usporedbe*, str. 285, 286)

Jonathan Gallagher

Otvorimo prozor društvenoj zajednici!

Od 2. do 5. rujna 2002. imao sam čast voditi seminar kojemu je bilo nazočno 350 pastora i crkvenih djelatnika u Rumunjskoj. Pastori i administratori su se prvi put okupili na sastanku čija je tema bila “Kako utjecati na društvo oko nas”. Taj pothvat bio je dio projekta Viorela Dime, direktora Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu u Rumunjskoj uniji. Viorel je više godina radio na tome da Kršćanskoj adventističkoj crkvi osigura veću prisutnost i utjecaj u lokalnoj sredini. Prisutnost crkve na nacionalnoj razini uvijek je bila dobra. Predsjednik Republike i premijer sastajali su se s dužnosnicima unije. Predsjednik unije i direktor Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu primili su medalje od predsjednika države. No imali smo problem na mjesnoj razini, gdje je naša crkva bila gotovo potpuno ignorirana. Gradonačelnik bi rijetko pozvao dužnosnike Kršćanske adventističke crkve da budu nazočni na javnim događanjima na kojima se razgovaralo o osjetljivim pitanjima ili se tražio mudar savjet.

Viorel je 2001. godine organizirao simpozije i seminare u trideset pet gradova. Na njima su bili nazočni članovi gradskih skupština, policijski dužnosnici, predstavnici vojske, velikih javnih ustanova i vjerskih organizacija. Prvi vidljivi rezultat bio je da su naše mjesne crkve bile pozvane sudjelovati u svim službenim događanjima, uključujući i neka povjerenstva od javnog značaja.

* PARL (*Public Affairs and Religious Liberty*) — Odjel za odnose s javnošću i vjersku slobodu.

Zahvaljujući tome, nacionalna evangelizacija, koju je prvi put vodio rumunjski evanđelist, postala je javni događaj. Na prvim predavanjima bili su predstavnici vlade i mjesne i područne vlasti. Prema reakciji neadventista, to je bila jedna od najuspješnijih evangelizacija.

Pouke koje možemo naučiti iz takvog projekta:

1. Mi imamo određenu ulogu i mjesto koje trebamo zauzeti u društvenoj zajednici.
2. Moramo poduzeti korake da bismo uspostavili kontakt s mjesnim vlastima.
3. Moramo pokazati da se zanimamo za probleme od javnog interesa.
4. Moramo stvoriti mjesno povjerenstvo za vanjske poslove.
5. Moramo izabrati sposobnog voditelja Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu, koji poznaje lokalne prilike.
6. Ne smijemo svake godine mijenjati voditelja Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu.
7. Trebamo načiniti popis gradskih dužnosnika i ideoloških vođa u gradu i s njima uspostaviti kontakt.
8. Trebamo odrediti crkvena događanja koja mogu biti otvorena za gradske dužnosnike i vjerske vođe.
9. Za vlasti i medije trebamo pripremiti prikladnu zbirku dokumenata i informacija o našoj crkvi.
10. Redovite posjete mjesnim vjerskim vođama trebamo učiniti prioritetom.

Te će smjernice pomoći u izgradnji mreže veza u vašemu gradu. Nikad ne zaboravite da će kvaliteta i učinkovitost vašega rada biti razmjerne mreži prijatelja koje imate.

Da bismo dovršili svoj doprinos ovome priručniku, pozivam vas da ispitajte učinkovitost vašeg Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu. To će biti na vašu dobrobit i bolji smjer djelovanja.

***John Graz, direktor
Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu
(PARL) Generalne konferencije Kršćanske
adventističke crkve***

Značenje vjerske slobode iz perspektive Sjeverne Amerike

Od svih ljudskih prava koje priznaju različiti narodi svijeta i koja su proglašena u svijetu preko Ujedinjenih naroda, nijedno nije važnije od vjerske slobode. Sjedinjene Američke Države, Bermudski i Pacifički otoci, koji se poistovjećuju sa Sjevernom Amerikom, posebno podržavaju vjersku slobodu kao osnovu u nizu sloboda. Ujedinjeni narodi, koji govore u ime naroda svijeta, objavili su Deklaraciju o ljudskim pravima, čija je svrha zaštititi pravo na vjerovanje, prakticiranje i promjenu vjere pojedinca i zajednice.

Vjerska sloboda dopušta pojedincu da bude pod utjecajem ili nadzorom vjerskog svjedočenja i svoje savjesti, bez vanjskog miješanja, dokle god to svjedočenje ne ograničava prava i način življenja drugih i ne djeluje pogubno na dobrobit društva. Iz perspektive Sjevernoameričke divizije, vjerska sloboda promiče “zlatno pravilo” slobode, koje zastupa potrebu da se drugima dopušta uživati slobodu kojoj sami težimo.

***Clarence E. Hodges, bivši direktor
Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu
Sjevernoameričke divizije***

Uloga voditelja Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu

Što radi voditelj Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu? — To pitanje često postavljaju našem Odjelu za odnose s javnošću i vjersku slobodu (*Public Affairs and Religious Liberty*, PARL). Povijesno gledano, Odjel je preko svojih predstavnika često izlazio pred vlasti, kongrese i svakovrsne skupove u kojima se odlučivalo, nastojeći zaštititi vjersku slobodu i spriječiti kršenje vjerskih prava. Zato je to jedan od najstarijih odjela u Adventističkoj crkvi, i još uvijek ima tu važnu ulogu.

No potrebno je mnogo više učiniti na mjesnoj, nego na državnoj razini. Promicanje vjerske slobode u mjesnim crkvama također je važno. Temeljno načelo vjerske slobode osnovno je ljudsko pravo i ne mogu ga dodijeliti niti oduzeti vlasti ni pojedinci. Naše je gledište: promicati, štititi i braniti vjersku slobodu svih ljudi svagdje.

Osim toga, bez vjerske slobode, crkva ne može funkcionirati kako treba. Svaka restrikcija ili predrasuda može omesti širenje Evandjelja i treba joj se oduprijeti. Vjerska sloboda nikad se ne ostvaruje lako, i povijest pokazuje koliko je krvi proliveno u postizanju prave vjerske slobode. Zbog toga je njezino promicanje nedvojbeno, budući da je riječ o samom postojanju crkve. Štoviše, naše sudjelovanje u promicanju vjerske slobode za sve pokazuje naš pravi kršćanski karakter i može biti izvanredno sredstvo za uklanjanje predrasuda prema adventistima. Crkva je katkad bila žrtva vjerske nesnošljivosti i zbog toga se poistovjećuje s pravima svakog čovjeka da slobodno izabere što će vjerovati i da prema

svojim vjerovanjima živi kako mu odgovara. Zbog toga crkva treba prakticirati evandeosku slobodu o kojoj je Isus govorio, da bi bila svjedočanstvo svim ljudima.

Zašto vjerska sloboda?

Dakle, zašto vjerska sloboda? Koji su posebni razlozi zbog kojih trebamo podržati vjersku slobodu? Evo nekih odgovora:

1. Zato što Biblija promiče vjersku slobodu

Biblijski Bog je Bog slobode. On poziva ljude da sami odluče, nudi spasenje i ne primjenjuje silu. Bog očekuje dragovoljan odgovor — “Dakle, ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni.” (Ivan 8,36)

2. Zbog očuvanja ljudskog dostojanstva

Kad se ukloni čovjekova vjerska sloboda, nastupa dehumanizacija. Vjerska sloboda se temelji na čovjekovu dostojanstvu i njegovo je neotuđivo pravo.

3. Zbog samozaštite

Mi smo manjinska crkva koja je doživjela vjerske restrikcije posebice u vezi sa subotom. Kad je vjerska sloboda uskraćena, mnogo gubimo.

4. Zbog razumijevanja proroštva

Znajući što donosi budućnost i znajući da je središte velike borbe oko pravog i lažnog bogoštovlja — što je srce vjerske slobode — moramo isticati tu važnu činjenicu pred ljudima.

5. Zbog uklanjanja predrasuda

Mi želimo pokazati tko smo i prikazati kakvog Boga štujuemo. Vjerska sloboda je bitna u naviještanju *pravog* Boga.

6. Zbog borbe protiv vjerske nesnošljivosti

Uskraćivanje vjerske slobode čest je uzrok sukoba i nasilja. Ono izaziva duboko nezadovoljstvo i nestabilnost u društvu. Borbom protiv vjerske nesnošljivosti pokazujemo da naš Bog nije netolerantan, da je Njegov poziv na spasenje univerzalan.

7. Zbog promicanja Božjih vrijednosti i ideala

Podržavajući vjersku slobodu, u praksi prikazujemo Božje vrijednosti i ideale. To je vrlo djelotvorno svjedočenje za istinu Evanđelja. Kad to činimo, mi smo “prijzorom svijetu, anđelima i ljudima” (1. Korinćanima 4,9).

Ove zamisli pokazuju da smo vjersku slobodu proširili izvan uskih granica zaštite vlastitih vjerovanja i prakse. Ne možemo prihvatiti gledište da je vjerska sloboda samo za one koji imaju istinu. Sloboda znači da netko može biti slobodan i u krivu. Naš je najpreči razlog za promicanje vjerske slobode to što je ona sama po sebi istinita i prava.

Koja je dužnost voditelja Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu?

Voditelj će:

- stalno obavještavati što se događa (što znači pristup medijima — vođa bez radija, televizije, novina ili interneta ne može biti učinkovit);
- sastajati se i upoznavati ideološke vođe u društvu;
- promicati izdanja o vjerskoj slobodi (obilježavati poseban Dan vjerske slobode);
- biti svjestan što druge crkve misle i čine;
- organizirati skupove i seminare o vjerskoj slobodi;
- savjetovati druge organizacije i skupove o problemima i razvoju na terenu;
- sudjelovati na svjetskim skupovima;
- na svaki mogući način upoznati crkvu i društvo s problemima vjerske slobode.

Načela koja rukovode radom voditelja:

- Braniti slobodu da čovjek ima — ili nema — osobno vjersko uvjerenje; braniti pravo na zadržavanje, prihvatanje ili promjenu vjere ili osobnog vjerovanja.
- Čuvati slobodu ostvarivanja svojih vjerskih uvjerenja privatno, u javnosti ili u zajednici s drugima, bilo u bogoslužju, praksi, u poučavanju ili evangelizacijskom izlaganju.
- Izgrađivati javno mnijenje i stjecati javnu potporu za vjersku slobodu, temeljno pravo koje obuhvaća sva ljudska prava.

- Podržavati koncept odvajanja crkve i države i braniti mogućnost da crkva djeluje bez upletanja države.
- Podržavati načelo slobodnog izražavanja religije i protivljenje svakom privatnom ili državnom posezanju koje može spriječiti djelovanje toga načela.
- Poduzeti akciju za uklanjanje vjerske diskriminacije u javnom i privatnom zaposlenju.
- Podržavati izravne akcije, primjerice pisanje pisma i članaka u kojima se ukazuje na probleme vezane uz vjersku slobodu.
- Informirati predstavnike javnosti i vlasti prikladnim sredstvima, uključujući publikacije i prezentacije u medijima, i tako promicati svijest o ugroženosti načela vjerske slobode.
- Pružati potporu i pomoć u pravnoj obrani vjerskih prava i povlastica.
- Uključiti se u istraživanje i obrazovanje koje promiče vjersku slobodu.

No ponajprije želimo biti poznati kao graditelji mostova, koristeći se tihom diplomacijom da bismo osigurali podupiranje slobode savjesti.

Izgleda kao zastrašujuća zadaća. Ali mi smo jednostavno pozvani svjedočiti, a koliko će se tko uključiti, ovisi o svakom pojedincu. Znamo da će vjerska sloboda na svršetku biti uklonjena. Dotad imamo predivnu prigodu govoriti za Boga otkrivajući da je itekako zainteresiran za prava svih svojih razumnih bića. Tako možemo utjecati na mnoge koji možda inače ne bi imali prigodu čuti istinu o Bogu kojega štujemo i kojemu se divimo.

Biblijska osnova za vjersku slobodu

1. Isusovo uvjeravanje: “Tko je vidio mene, vidio je i Oca” (Ivan 14,9), najjasnije je očitovanje o tome kakvog Boga volimo i kakvom Bogu vjerujemo. Onaj koji se vratio na ovu Zemlju da bi ponovno zadobio naše povjerenje u Boga slobode i izbora, nikad se nije služio silom ili prisilom. Svjesni da se ljubav može probuditi samo ljubavlju i da “savršena ljubav isključuje strah, jer strah pretpostavlja kaznu” (1. Ivanova 4,18), poštujemo i služimo tome Bogu slobode koji prihvaća samo dragovoljno danu ljubav i divljenje. “Dakle, ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni.” (Ivan 8,36)

2. Bog je i Stvoritelj i Otkupitelj. Njegova su sila i vlast vrhunske, ali On ipak očekuje otvorenost u našem reagiranju. Bog je Kralj kraljeva i Gospodar gospodara i ima pravo na najviše mjesto u kršćaninovu životu (Izlazak 20,3; Ponovljeni zakon 6,5.6; Matej 22,37; 28,18; Efežanima 1,20-22; Otkrivenje 19,16).

3. Vlasti su od Boga da bi održale zakon, red, pravdu i mir. Tako su niži elementi ljudske naravi pod nadzorom Božje vladavine pa se Evanđelje može širiti (Rimljanima 13,1-4 i dr.).

4. Kao kršćani svjesni smo svoje odgovornosti prema zemaljskoj i nebeskoj vlasti (Filipljanima 3,20; Kološanima 1,13; Luka 10,20; Ivan 17,14-16; 18,36; Rimljanima 13,7). Svjesni svojih povlastica i obveza, odani smo svakom zakonitom području vlasti. Ako se zahtjevi zemaljske vlasti ne sukobljuju s nebeskim zahtjevima, kršćani će biti poslušni ljudskim vlastima i silama (Rimljanima 13,1-7; Titu 3,1; 1. Petrova 2,13-17; Propovjednik 8,2). Ali ako se zahtjevi zemaljskih vlasti sukobljuju s Božjim zakonom, trebamo se više pokoravati Bogu nego ljudima (Djela 5,29; Matej 6,33; Daniel 3,17.18; 6.

poglavlje). “Podajte caru carevo, a Bogu Božje!” (Matej 22,21)

5. Kršćani se trebaju moliti za ljude na vlasti jer je i njima potrebno Božje spasenje (1. Timoteju 2,1-3). Sveto pismo nigdje ne zastupa “oružanu borbu”.

6. Pravo savjesti i vjerske slobode urođeno je pravo svakog čovjeka; stvorio ga je i dao Bog (Postanak 1,26.27; Psalam 8,5-10). Vjerska sloboda je pojedinčevo pravo da odluči o svojemu odnosu prema bilo kojemu vjerskom učenju, načelu ili zahtjevu te pravo da to vjerovanje slobodno prihvati i prakticira. Ni crkva ni država ne smiju nikakvim proglasom ni nekako drukčije nastojati pokoriti pojedinčevu savjest ili ga natjerati da vjeruje ili prakticira išta što bi bilo protivno njegovoj volji ili savjesti (Ivan 14,2-5.12.13; Kološanima 2,16).

7. Načelo vjerske slobode i prava bližnjih treba poštivati i čuvati. Treba nastojati miroljubivim sredstvima dobiti priznanje i zaštitu takvih prava i sloboda i oslobađati od tlačenja, robovanja i zarobljenništva one koji nemaju takva prava i slobode (Matej 7,12; 22,39; Levitski zakonik 25,17; Luka 4,18.19; Djela 10,38; Pro-povjednik 4,1; 5,8).

Globalna sveobuhvatnost vjerske slobode

1. Djelo namijenjeno cijelom svijetu

Vjerska sloboda ne poznaje granica. Budući da se temelji na osnovnom pravu, danom od Boga, države i vlasti nemaju je pravo davati ili uskraćivati. Nažalost, mnoge zemlje nastoje ograničiti slobodu vjere i njezino slobodno ispovijedanje. Zbog toga milijuni po svijetu žive u uvjetima koji su više ili manje kršenje slobode vjerovanja i savjesti.

Na tome području crkva ima veliko polje rada. Ako nema vjerske slobode, kao što je to slučaj u nekoliko zemalja, onda je onemogućeno i širenje Evanđelja, barem službeno. Osim toga je crkva dužna uvijek podržavati i braniti one kojima su uskraćene vjerske slobode.

Takvi razlozi objašnjavaju globalnu uključenost crkve u vjersku slobodu i potrebu za većim angažiranjem. Kao Josip i Daniel, adventističke vođe nastoje utjecati na državnike i međunarodne dužnosnike tako da istaknu slobodu vjere prema savjesti.

2. Međunarodni sporazumi, deklaracije i obveze

Mnogi međunarodni dokumenti podržavaju i brane načela vjerske slobode na osnovi ljudskih prava. To može biti vrlo korisno u isticanju životne važnosti vjerske slobode i ukazivanju na kršenje takvih sloboda. Većina od 191 zemlje u Ujedinjenim narodima, primjerice, potpisnice su tih deklaracija, pa se takva jamstva za vjersku slobodu mogu uporabiti u slučajevima njihovoga kršenja. Važno je znati na što je određena zemlja pristala u vezi sa slobodama koje je objavila i obećala podržati te u kolikoj je mjeri to zajamčila državnim zakonom.

Među takvim deklaracijama najvažnije su Opća deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine, u kojoj Članak 18. jamči slobodu vjere vrlo široko, uključujući i pravo da netko promijeni religiju. Ostali dokumenti su Međunarodni sporazum o gospodarskim, društvenim i kulturnim pravima iz 1966. godine te Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima (uključujući i izborni protokol). Niz konvencija Ujedinjenih naroda također sadrži neke odredbe o vjerskoj slobodi, a najvažniji noviji dokument je Deklaracija o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja iz 1981. godine (vidi Dodatak 3.).

Regionalni dokumenti o ljudskim pravima koji se odnose na vjersku slobodu:

1. Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (1950.)
2. Američka konvencija o ljudskim pravima (1969.)
3. Helsinška deklaracija (1975.)
4. Afrička povelja o pravima čovjeka i naroda (1981.)
5. Završni dokument Bečkog sastanka Komisije za sigurnost i suradnju u Europi (1986.)
6. Dokument Kopenhaškog sastanka Konferencije o ljudskoj dimenziji (1990.)

Na temelju tih dokumenata, od kojih neki pravno obvezuju države, može se uložiti prigovor na kršenje vjerske slobode. Takvi se postupci mogu provesti kroz Ujedinjene narode, Komisiju za ljudska prava, uključujući posebnog *izvjestitelja* o slobodi vjere ili vjerovanja, Europski sud za ljudska prava, Američki sud za ljudska prava i Afričku komisiju za ljudska prava.

Zbog toga Adventistička crkva ima predstavnika u Ujedinjenim narodima i redovito informira Komisiju za ljudska prava o predmetima vezanima uz vjersku slobodu, ističući slučajeve iz svijeta koji zahtijevaju pozornost.

***Jonathan Gallagher, direktor
Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu
Generalne konferencije Kršćanske adventističke
crkve, predstavnik u Ujedinjenim narodima***

Zašto djelovati u Ujedinjenim narodima?

Ujedinjeni narodi su međunarodni forum u kojemu sudjeluju sve države. Osiguravaju platformu za informacije, raspravu, rezolucije u vezi sa sukobima, međunarodne sporazume, razvitak resursa, socijalne programe, poboljšanje obrazovanja, zdravstvenu skrb, koordinaciju humanitarne pomoći, pregovore o razoružanju — ukra-
tko, pokrivaju sva područja ljudskog života i društva.

Kao svaka ljudska ustanova, UN su daleko od savršenstva. Međutim, UN su primarno mjesto gdje se sastaju države i korisno služe u diplomaciji, pregovaranju i davanju preporuka. Njihov razvitak međunarodnih konvencija i sporazuma čini osnovni okvir mnogih temeljnih prava i načela, posebice u područjima kao što su vjerska sloboda i ljudska prava, rezolucija o nasilju i ratu, nuklearnom razoružanju, kemijskom i biološkom oružju, ženskim pravima, ekologiji, održivom razvoju, humanitarnoj pomoći i razvoju te drugome.

Kršćanska adventistička crkva je u prošlosti imala predstavnike u nacionalnim i međunarodnim organizacijama. Naši predstavnici govorili su pred Američkim kongresom 1890-ih godina i pred Ligom naroda 1930-ih godina. Adventisti vjeruju da trebaju biti dio građanskog društva i svoje vjerovanje i programe podijeliti sa širom zajednicom. Osim toga, adventisti u potpunosti podržavaju programe koji nastoje ublažiti siromaštvo, patnju, bolesti, nasilje i druge probleme, dok UN i druge organizacije istodobno informiraju o vjerovanjima i programima crkve.

Zašto djelovati u Ujedinjenim narodima? Najbolji odgovor je: zato što nam to pruža izvanrednu prigodu

da se obratimo diplomatima i vođama na visokim razinama, da iznosimo svoju vijest i misiju i da svojim glasom sudjelujemo u odlukama koje se tiču cijeloga svijeta. Bila bi tragedija kad ne bismo iskoristili prigodu da surađujemo s mnogim pojedincima i organizacijama kako bismo pomogli tolikim ljudima. Ako stvarno vjerujemo da su naš program i vijest bitni, onda ne možemo zanemariti mogućnosti koje nam pruža pristup i sudjelovanje u Ujedinjenim narodima i drugim globalnim organizacijama. Nismo pozvani raditi samo za neku skupinu ili narod, već za sve ljude. Organizacija Ujedinjenih naroda osigurava predivnu mogućnost ostvarivanja te zadaće.

Što će donijeti budućnost? Znamo da su rješenja problema ovoga svijeta golem izazov i da se bez božanske pomoći neće moći riješiti. Ali to nije razlog da ne učinimo svoj dio i da ne obavljamo svoj posao dok Isus ne dođe. Znatno se može pomoći kroz naš program povezanosti s Ujedinjenim narodima. Smatramo prednošću što pred tako važnim skupom možemo predstavljati Adventističku crkvu i Boga kojega ljubimo.

Jonathan Gallagher

Odnosi među crkvama i vjeverama

Adventisti sedmoga dana čvrsto vjeruju da je njihova crkva 1863. organizirana kao odgovor na Božji poziv. Adventizam je proročki pokret kojemu je povjerena posebna zadaća naviještanja “vječnog evanđelja” u pripremi za Kristov drugi dolazak. Zbog toga ističemo poziv da Božja djeca iziđu iz babilonske zablude i nejedinstva i da se pridruže globalnoj adventnoj obitelji istine, jedinstva, ljubavi i evanđeoskog svjedočenja.

Premda je još od Millerova pokreta bilo trenutaka ogorčenih odnosa s drugim vjerskim zajednicama, ne smijemo zanemariti činjenicu da u drugim vjerskim zajednicama postoje mnoga predivna Božja djeca. Adventisti priznaju sve organizacije koje uzdižu Krista kao dio božanskoga plana za evangeliziranje svijeta. To je potvrđeno *Radnim pravilnikom Generalne konferencije* još od 1926. godine.

Da, Bog želi da se Njegov narod “odvoji od svijeta” i bude živ primjer svetosti, ali ne zato da bi zanemario ili čak ignorirao druge crkve, već da “svijet bude rasvijetljen” i da se mnoge duše spase.

Adventisti vjeruju da će se završni događaji uglavnom odigrati na dvama područjima odnosa crkve i države i međucrkvjenih odnosa. To je jedan od razloga što imamo Odjel za odnose s javnošću i vjersku slobodu (*Public Affairs and Religious Liberty*, PARL) koji osigurava informacije, stručnost i zastupanje na tim područjima. Ne možemo biti dobro informirani ako živimo u izolaciji.

Tijekom posljednjih pedesetak godina ekumenski pokret je bio značajna snaga s kojom se moralo računati.

Zahvaljujući njemu, međucrkvjeni odnosi su danas manje neprijateljski, a više dobrotivi, miroljubivi, često i kooperativni.

Iako adventisti imaju primjedbe na ekumenski pokret i njegove glavne organizacijske manifestacije (Svjetski ili Nacionalni savez crkava), moramo spremno priznati da je bilo nekih pozitivnih ciljeva i rezultata. Jedinstvo za koje se Krist molio pohvalan je cilj. Adventisti ne mogu dopustiti da ih se smatra protivnicima jedinstva u istini, svetosti, ljubavi i svjedočenju. Vjerska sloboda, srdačniji međucrkvjeni odnosi, više dijaloga a manje jadikovanja, uklanjanje neutemeljenih predrasuda i neistinitih karakterizacija pohvalni su ciljevi i ostvarenja.

Potpuna izolacija i isključivost priznata su obilježja sljedbe. Adventistička crkva nije sljedba, već kršćanska crkva svjetskih razmjera, koja upravlja sa 7.804 škole i stotinama zdravstvenih ustanova. Drugi trebaju biti svjesni tih važnih obilježja adventizma, uključujući i međunarodnu humanitarnu organizaciju ADRA i značajan rad na promicanju vjerske slobode svih u suradnji s vjerskim vođama i predstavnicima različitih religija.

Možemo se upitati zašto Adventistička crkva nije članica organiziranog ekumenskog pokreta, poput Svjetskog saveza crkava. Ne upuštajući se u dužu raspravu, evo nekoliko jasnih razloga:

1. Eshatološka slika Božje crkve nije slika sveopće crkve koja obuhvaća čitavo čovječanstvo, već je to slika "ostatka". Ekumenski pokret uglavnom umanjuje važnost ili potpuno ignorira krivovjerje (osim "nejedinstva" i rasizma) i otpad.
2. Omekšavanje i relativizacija vjerovanja. Govori se (a u tome ima istine) da su sve denominacijske for-

mulacije istine djelomične, relativne i neprikladne. Zastupa se “pomirena raznolikost”, ali kako pomiriti, primjerice, subotu i nedjelju ili krštavanje odraslih i novorođenčadi?

3. Mnogi zastupnici ekumenizma smatraju da Biblija nije sama po sebi normativna i autoritativna. Nadahnuće nije toliko u biblijskom tekstu, već u iskustvu. Takvi apokaliptičnom proroštvu praktično ne daju ulogu svršetka.
4. Kategorično protivljenje prozelitizmu. Premda postoje različite definicije prozelitizma (primjerice: uporno i dosljedno nastojanje obraćanja drugih na svoju vjeru ili ideologiju, od kojih su neke negativne i s kojima se slažemo), osuđivanje prozelitizma u ekumenskim redovima jako je blizu protivljenju svakom širenju Evanđelja. Čak i među onima koji su samo formalno vjernici neke crkve, spasenje se često smatra spašavanjem društva od nasilnih režima, od gladi i drugog, umjesto spašavanja pojedinaca od grijeha i za vječnost.

S obzirom na važnost međucrkvjenih odnosa i vjera, Generalna konferencija Kršćanske adventističke crkve osnovala je 1980. godine Vijeće za međucrkvjene odnose zbog davanja nekih općih smjernica o odnosu s drugim vjerskim zajednicama.

U proteklih nekoliko desetljeća bilo je teoloških i drugih razgovora s teolozima i vođama drugih vjerskih zajednica: luteranima, prezbiterijancima, evangelicima, Vojskom spasa i drugima. Te su rasprave bile korisne jer su uklonile lažne stereotipe, otkrile gdje postoji slaganje, a gdje su male ili znakovite razlike. Izoštrile su i naša teološka oruđa i povećale naše razumijevanje vlastite vjere i vjerovanja.

Glede različitih crkvenih koncila iskustvo nas je naučilo da je za adventiste najbolji status promatrača ili konzultanata. To nam pomaže da ostanemo informirani i da razumijemo trendove i razvoj, pomaže nam u poznavanju kršćanskih mislilaca i vođa i pruža nam prigodu da pokažemo svoju nazočnost i objelodanimo svoja crkvena gledišta. Članstvo ne preporučujemo. Ekumenska tijela nisu neutralna. Često imaju posebne ciljeve i zastupaju teološke i društvenopolitičke uloge s kojima se uopće ne slažemo.

Općenito je dobro da se adventistički propovjednik pridruži udrugama pastora, bratstvima, nekim mjesnim crkvenim organizacijama, društvima koje proučavaju Bibliju i posebnim skupinama koje nastoje zadovoljiti potrebe društva. Nije dobro da se dobije dojam kako nas ne zanima odgovornost za lokalnu zajednicu.

Nema razloga da adventistički propovjednici ili vođe laici imaju kompleks manje vrijednosti. Predivna je prednost biti adventist i znati da su teološki i organizacijski temelji Adventističke crkve sigurni i čvrsti.

S obzirom na naša eshatološka i proročka gledišta u vezi s papinstvom, važno je da budemo osobito oprezni u odnosima s rimokatolicima. Ellen G. White o tome daje više mudrih savjeta. Evo nekih: "Ne bismo se trebali okomiti na katolike." (*Counsels to Writers and Editors*, str. 63) "Osjećam bol kad vidim da se toliko napada katolike. Propovijedajte istinu, ali se suzdržite od riječi koje pokazuju grub duh." (*Counsels to Writers and Editors*, str. 64) "Kad nekamo dođemo, ne dižimo nepotrebne zapreke između sebe i drugih denominacija, posebice katolika, tako da misle da smo im zakletih neprijatelji. ... Trebamo izbjegavati napadati katolike." (*Evangelism*, str. 574) Ima još jedna zanimljiva izjava, napisana davno prije Drugog vatikanskog koncila i promjena koje je izazvao u praksi katolika: "... O pojedinim

stvarima imamo manje kazati glede rimske sile i papinstva.” (*Counsels to Writers and Editors*, str. 65)

Voditelji Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu trebaju biti graditelji mostova. Mnogo je lakše i brže srušiti crkvene mostove i postupati neodgovorno kao “kršćanski komandosi”. Potrebno je mnogo mudrosti i vremena da dopremo do drugih propovjednika i utječemo na ljude koji vode društvo. “Naši propovjednici trebaju se nastojati približiti propovjednicima drugih vjerskih zajednica. Molite se za te ljude, za koje Krist obavlja posredničku službu, i molite se s njima... Kao Kristovi vjesnici trebali bismo pokazati duboko, ozbiljno zanimanje za te pastire stada.” (Ellen G. White, *Iz riznice svjedočanstava*, sv. 2, str. 312) Ona ih naziva pastirima stada, i oni koji zastupaju vjersku slobodu i rade na međucrkvanim odnosima, ne smiju to zaboraviti.

U međucrkvanim odnosima trebamo slijediti trostruko Petrovo načelo: premda uvijek trebamo biti spremni dati razlog za adventnu vijest nade, učinimo to uvijek: 1. ponizno, 2. s poštivanjem i 3. dobre savjesti koja je plod poštenja (vidi 1. Petrova 3,15.16).

Što adventisti misle o rimokatoličanstvu?

Adventisti smatraju sve ljude jednakima pred Bogom. Odbacujemo nesnošljivost prema bilo kome, bez obzira na rasu, nacionalnost ili vjeru. Osim toga, slobodno priznajemo da iskrene kršćane možemo naći u drugim vjerskim zajednicama, uključujući i rimokatoličku, i djelujemo zajedno sa svim institucijama i tijelima koja nastoje olakšati ljudske patnje i uzdignuti Krista pred svijetom.

Adventisti nastoje zauzeti pozitivno gledište o drugim vjerama. Naša je najvažnija zadaća objaviti Evanđelje Isusa Krista imajući na umu Kristov skori po-

vratak, a ne isticati nedostatke drugih vjerskih zajednica.

Vjerovanja adventista sedmoga dana utemeljena su na biblijskom apostolskom učenju i zbog toga su mnoge bitne točke kršćanske vjere zajedničke s točkama sljedbenika drugih kršćanskih crkava. Međutim, mi se smatramo posebnim pokretom. Naša je vijest za kršćane i nekršćane prenijeti nadu usmjeravajući se na kvalitetu života ostvarenog u Kristu.

Kad adventisti govore o rimokatoličanstvu, u naše razmišljanje ulazi prošlost i budućnost. Ne možemo izbrisati niti zanemariti povijesni izvještaj o ozbiljnoj nesnošljivosti, čak i o progonstvima od strane Rimokatoličke crkve. Rimokatolički sustav upravljanja crkvom, utemeljen na nebiblijskom učenju o papinskom primatu, doveo je do ozbiljnih zlouporaba vjerske slobode kad se crkva povezala s državom.

Adventisti su osvjedočeni u vjerodostojnost naših proročkih gledišta prema kojima čovječanstvo danas živi sasvim blizu kraja vremena. Na temelju biblijskih proročanstava adventisti vjeruju da će neposredno pred Kristov dolazak ova Zemlja doživjeti razdoblje nezamislivog meteža u kojemu će subota zauzimati središnje mjesto. S obzirom na to, očekujemo da će se svjetske religije — uključujući glavna kršćanska tijela kao ključne čimbenike — povezati sa silama koje se protive Bogu i suboti. Ujedinjenje crkve i države ponovno će izazvati opće vjersko progonstvo.

Okriviti jednu vjersku zajednicu za prošla kršenja kršćanskih načela nije ispravno prikazivanje povijesti ni biblijskih proročanstava. Svjesni smo da su protestanti, uključujući i adventiste sedmoga dana, katkad pokazivali predrasude, pa i zadrtnost. Ako adventisti, tumačeći ono što Biblija uči, ne pokažu ljubav prema onima kojima se obraćaju, onda ne pokazujemo pravo

kršćanstvo. Adventisti nastoje biti iskreni u kontaktu s drugima. Premda ostajemo svjesni povijesnih zapisa i nastavljamo čuvati svoja gledišta o budućim događajima, odnedavno prepoznajemo neke pozitivne promjene u katoličanstvu te ističemo uvjerenost da su mnogi rimokatolici braća i sestre u Kristu.

***Bert B. Beach, direktor
Odjela za odnose među crkvama Generalne
konferencije Kršćanske adventističke crkve***

Ovu je izjavu 15. travnja 1997. godine zapisnički utvrdio Administrativni odbor Generalne konferencije Crkve adventista sedmoga dana, a objavio Ured predsjednika Roberta S. Folkenberga.

Predstavništvo u vladi Sjedinjenih Američkih Država

Adventistička crkva je svoje predstavnike u vlastima Sjedinjenih Američkih Država odavno smatrala ključnim čimbenikom našega djelovanja na području vjerske slobode. Za to postoji pet osnovnih razloga:

1. U Sjedinjenim Državama adventisti imaju velik broj vjernika i ključnih ustanova, uključujući i Glavnu upravu za cijeli svijet. Zbog toga politika države izravno utječe na Adventističku crkvu u svijetu.
2. Sjedinjene Države jedan su od najstarijih primjera vjerske slobode i danas ih smatraju najutjecajnijim modelom vjerske slobode u svijetu. Zbog toga postupanje s vjerskom slobodom u Sjedinjenim Državama utječe na ostali svijet.
3. Sjedinjene Države danas su jedina svjetska velesila. Uporaba te sile snažno utječe na slobodu savjesti po svijetu.
4. Adventisti odavno razumiju da biblijsko proroštvo pokazuje kako će Sjedinjene Države imati središnju ulogu u događajima posljednjega vijeka.
5. Ellen G. White je posebice uputila adventiste da "budu nazočni u Washingtonu..." (*Review and Herald*, 16. veljače 1905.).

Adventističko predstavništvo u vlastima Sjedinjenih Država može se podijeliti na domaće i međunarodne probleme koji uzajamno utječu jedni na druge. Naš rad na domaćem području uglavnom je usredotočen na dvije rečenice Prvog amandmana američkog Ustava:

“Kongres neće proglasiti nijedan zakon kojim bi se uspostavila religija ili zabranilo njezino slobodno ispovijedanje i prakticiranje...”

Zabrana uspostave religije postoji zato da se crkva i država ne bi pretjerano upletale u poslove jedna drugoj. Premda primjena toga načela može katkad biti složena, u američkom političkom životu javljaju se mnogi ozbiljni problemi. Među njima su nastojanja da se proglase vjerski zakoni, primjerice nedjeljni zakon, i nastojanja da se javne institucije rabe kao opunomoćenici vjerskih denominacija.

Drugi krak vjerske slobode još je važniji jer je usmjeren na osobno pravo slobodnog ispovijedanja vjere. Adventisti su snažno utjecali na gledište o tome pravu uključivanjem u dva uspješna slučaja pred Vrhovnim sudom. Premda adventisti priznaju da moraju postojati određene granice vjerske slobode — neki revnitelj ne može ubiti krivovjerca čak ni ako je uvjeren da ga na to potiče njegova vjera — mi vjerujemo da se one moraju postaviti samo u jasnim slučajevima u kojima će vjerski postupci naškoditi pravima drugih u odnosu na njihov fizički integritet, vlasništvo ili slične očite zlouporabe.

Naš rad na području međunarodne vjerske slobode usmjeren je na četiri institucije Sjedinjenih Američkih Država:

1. Američki kongres;
2. Izvršno tijelo Sjedinjenih Američkih Država, uključujući Bijelu kuću i Ministarstvo vanjskih poslova;
3. Komisiju za međunarodnu vjersku slobodu Sjedinjenih Američkih Država i
4. Organizaciju o europskoj sigurnosti i suradnji (koja je agencija američke vlade).

Svaka od tih institucija snažno djeluje na slobodu vjeroispovijedanja po svijetu. Američki kongres, primjerice, ponekad se odlučuje poslužiti ekonomskim pritiskom na režime koji krše vjersku slobodu. Ministarstvo također ima načina izvršiti diplomatski pritisak na režime koji krše vjersku slobodu. Američka komisija za međunarodnu vjersku slobodu oblik je i sredstvo za održavanje vjerske slobode na čelu američke inozemne politike, dok Komisija za europsku sigurnost i suradnju održava jednu od svojih glavnih misija za napredak vjerske slobode u zemljama Europe i nekadašnjeg Sovjetskog Saveza.

Američki utjecaj na vjersku slobodu po svijetu može biti negativan i pozitivan. Sjedinjene Države katkad pomažu i naoružavaju režime koji progone na vjerskoj osnovi (Sjedinjene Države su nedavno kanile uvježbavati policijske snage u Turkmeniji, zemlji koja najviše krši vjerske slobode u svijetu). Adventistička crkva djeluje protiv prihvaćanja takvih loših odluka, a ako su prihvaćene, nastoji da se promijene.

Naše djelovanje u Washingtonu često zahtijeva koalicijsku suradnju. Koalicije nastaju zbog nekog zakonskog prijedloga ili problema. Trenutačno supredsjedamo koaliciji koja zahtijeva da poslodavci poštuju prava vjernika, uključujući svetkovatelje subote. U toj su koaliciji 44 organizacije, uključujući velik broj kršćanskih, židovskih i muslimanskih organizacija, uključujući i organizaciju Sikha. Koalicija u kojoj radimo nije ekumenске naravi, već je usmjerena na problem. Radeći s drugim skupinama koje imaju slično gledište o određenom predmetu, uvelike jačamo mogućnost pozitivne promjene. Time slijedimo model što su ga ostavili prvi adventisti koji su se udružili s komercijalnim interesnim skupinama da bi 1880-ih onemogućili donošenje predloženog nedjeljnog zakona.

Naša suradnja s vlastima je ključna, jer u Sjedinjenim Državama imamo mnogo vjernika i institucija. Primjer Sjedinjenih Država odjekuje u svijetu, a sila kojom raspolaže može mnogo pomoći u promicanju ili kočenju vjerske slobode. Ellen G. White je pozivala adventiste da “budu nazočni u Washingtonu”. Danas nastavljamo slijediti tu uputu tako što u glavnom gradu podržavamo najdragocijeniji dar, slobodu savjesti.

izgradnja mostova s vladinim dužnosnicima

Ako čekamo dok nam trebaju prijatelji na vlasti, bit će prekasno da ih stvaramo. Vrijeme za izgradnju mostova s vladinim dužnosnicima nije kad se pojavi kriza, već dok stvari teku glatko.

Postoji mnogo načina da se izgrade mostovi s dužnosnicima vlasti. Jedan od najboljih je pozvati ih da posjete naše institucije ili pogledaju kako provodimo svoje programe. Dobar primjer toga je program “Vidi tko nam dolazi čitati”, a vodi ga Leisa Standish. Ona svake godine poziva državne dužnosnike da dođu i čitaju u njezinom vrtiću. Čitao je već jedan član Kongresa, predstavnici savezne države dolaze svake godine, godinama su dolazili federalni i državni suci, član gradske skupštine, šef vatrogasaca i šef policije. Svi su oni bili na odgovornim položajima u vlasti i sve ih se duboko dojmilo pozitivno kršćansko ozračje za učenje koje pružaju adventisti. I naše bolnice, crkve, klubovi izviđača i samaritanski odjeli pružaju mnoge mogućnosti za pozivanje dužnosnika na vlasti da upoznaju nas i pozitivan rad koji obavljamo.

Upoznati naše predstavnike može biti jednostavno kao otići u njihov ured, pojaviti se na javnim događanjima i uključiti se u društvene aktivnosti. Pružanje potpore inicijativama na području zdravstva, obrazovanja

ili javnih službi, koje podržava izabrani predstavnik, pruža prigodu da upoznamo toga predstavnika i njegov tim i tako izgradimo povjerenje koje može biti vrlo korisno kad se pojave problemi vezani uz vjersku slobodu.

Povremeno priređivanje večere u čast dužnosnika vlasti koji su se posebno iskazali na području zdravstva, obrazovanja, vjerske slobode i sličnog, u nekim slučajevima može učvrstiti odnos. Kad je dobro pripremljena, ona pomaže u isticanju naše crkve među vodećim ljudima u civilnom društvu.

Manje poznate zakonodavce, mlade službenike i osoblje izabranog predstavnika katkad smatramo previše beznačajnima da bismo s njima uspostavili odnose. To je pogrešno. Osoblje itekako snažno utječe na one za koje radi. Dužnosnici često služe na nižim položajima prije nego što dođu na više položaje. Ako ima volju, čak i manje istaknuti činovnik u zakonodavstvu može znatno utjecati u pravim okolnostima. Što prije izgradimo odnose s izabranim predstavnicima, to duže nam oni mogu biti od koristi.

Recimo na kraju kako je važno zapamtiti da je način kako društvo reagira prema nama jako povezan s načinom na koji mi postupamo prema društvenoj zajednici. Dužnost je adventista uključiti se u svoju društvenu zajednicu praktično i pozitivno i živjeti primjerenim životom. Biti pravi kršćanin najbolji je način izgradnje mostova.

Osnovne kampanje

U društvu u kojemu vladaju demokratska načela, prava koja proistječu iz takve vrste vlasti praćena su odgovornostima. Te odgovornosti uključuju i naš glas u promicanju vjerske slobode. Ellen G. White je rekla: “Ne vršimo Božju volju ako mirno sjedimo i ne učinimo

ništa da bismo sačuvali slobodu savjesti.” (Ellen G. White, *Testimonies to the Church*, sv. 5, str. 714)

Jedan od najboljih načina da u demokratskom društvu budemo posebni zastupnici slobode savjesti jest organizirati vjernike da pomognu u promicanju prijedloga vezanih uz vjersku slobodu. Organiziranje vjernika zapravo je mobilizacija na najnižoj razini. Postoje četiri glavna načina za učinkovitu primjenu potpore na najnižoj razini (uputnost tih metoda varirat će ovisno o društvenoj i političkoj kulturi):

1. kontaktirati s izabranim predstavnikom (zastupnikom);
2. posjetiti izabranog predstavnika;
3. organizirati dane lobiranja i
4. prirediti javna događanja.

Kad je vjerska sloboda u opasnosti, adventisti imaju dugu povijest mobiliziranja na najnižoj razini. Adventistički vjernici su proveli uspješnu kampanju da bi 1880-ih godina onemogućili prihvaćanje predloženog nedjeljnog zakona u Sjedinjenim Državama, kad su svojim izabranim predstavnicima predali peticije s tisućama imena onih koji su se protivili nedjeljnim zakonima. Nekoliko stotina pisama birača, koja se odnose na neki prijedlog, danas mogu snažno utjecati na nekog dužnosnika budući da su svi izabrani dužnosnici ovisni o dobroj volji svojih birača da ostanu na vlasti.

Posjeti birača uredima izabranih dužnosnika radi zastupanja određenih prijedloga vezanih uz vjersku slobodu mogu također biti snažno sredstvo s pomoću kojega vjernici mogu promicati vjersku slobodu. Važno je da takvi posjeti budu dobro pripremljeni. Vjernici se moraju unaprijed pripremiti, imati pisanu građu kojom će

potkrijepiti svoja gledišta, pružiti organiziranu prezentaciju i nakon posjeta se dalje zanimati kako stvari napreduju. U takve posjete trebaju ići samo oni koji su upoznati s problemom, a općenito je bolje prigodom posjeta iznijeti samo jedan problem.

Da bi mogla provesti mobilizaciju na najnižoj razini, crkva mora učinkovito i brzo komunicirati s vjernicima, osigurati im pisanu građu i objasniti idealan način komunikacije s njihovim predstavnicima. O kakvoj je potpori riječ, primjer je web stranica (ola.adventist.org), na kojoj se nalaze primjerci pisama upućenih američkim predstavnicima i poziv vjernicima da se prijave za primanje upozorenja u vezi s vjerskom slobodom elektroničkom poštom. Ona može biti odlično sredstvo za komuniciranje s vjernicima kad su vam u razmjerno kratkom roku potrebna pisma, pozivi ili posjeti u vezi s nekim posebnim problemom. Drugi važan način uključivanja vjernika u naš rad za vjersku slobodu jest održavanje tečajeva na kojima ih poučavamo kako se trebaju ponašati pri susretu s izabranim predstavnicima.

Američke organizacije često priređuju “dane lobiranja” tijekom kojih stotine njihovih članova dolaze iz čitave zemlje u Washington posjetiti svoje predstavnike i/ili osoblje ureda izabраниh predstavnika. Dani lobiranja mogu biti učinkovit način da pokažemo kako smo organizacija koja obuhvaća cijelu zemlju, mobilizirana za slobodu savjesti. Djelotvornost takvog nastupa ovisit će, međutim, o kulturnim normama društva.

U nekim slučajevima može biti korisno održati javna događanja/relije da bismo pozornost zakonodavaca i društva u cjelini usmjerili na neki problem. To je sredstvo bilo uspješno u ukidanju ropstva i poslije u borbi za građanska prava. No moramo temeljito razmisliti hoće li u određenoj situaciji takvo okupljanje biti korisno za naše djelo. Ali zaključimo da jest, moramo ga

dobro isplanirati da bi to bio pozitivan događaj bez problema.

Izgradnjom kapaciteta za učinkovitu kampanju na najnižoj razini uvelike jačamo glas naše crkve kad je riječ o sudbonosnim pitanjima i ostvarujemo mogućnost da postanemo posebice poznati kao zastupnici slobode savjesti.

***James Standish, direktor
Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu,
predstavnik u Američkom kongresu***

Kršćanin i vlasti

Od samih početaka adventisti su bili oduševljeni zastupnici građanske i vjerske slobode. To pokazuje našu skrb za otvorenost uma prema istini koju želimo iznijeti, ali i za očite izazove s kojima se Adventistička crkva koja svetkuje subotu suočava u društvu koje većim dijelom svetkuje nedjelju.

Premda je naša prva i najveća dužnost odgovornost našem Bogu u kojega se uzdamo i kojega štujemo, Biblija također uči kršćane da se pokoravaju “vlastima nad sobom” (Rimljanima 13,1 — Duda i Fućak), odnosno građanskim vlastima. Isus je govorio o toj dvostrukoj odanosti Bogu i državi. Kad su Ga neprijatelji željeli uhvatiti u zamku pitanjem o rimskoj vlasti i o tome trebaju li Židovi plaćati poreze, Isus je vrlo mudro odgovorio. Taj nam odgovor danas uvelike pomaže u određivanju što trebamo činiti.

Isus je rekao: “Podajte caru carevo, a Bogu Božje!” (Matej 22,21) On nam je pokazao da smo odgovorni Bogu i Njegovoj crkvi, ali da isto tako imamo obveze prema vlastima. I jedno i drugo je važno. Međutim, kad građanske vlasti pokušavaju stvoriti i nametnuti zakone da bi nadzirale vjerska uvjerenja, mi trebamo, kao Petar i Ivan, potvrditi da moramo više slušati Boga nego čovjeka.

Isusov primjer

Sjetimo se da je Isus živio u doba rimske okupacije i tlačenja. Mnogi židovski zeloti priključili su se u Kristovo doba političkim pokretima kojima je cilj bio zbacivanje vlasti, ali je Isus odbio odobriti takve aktiv-

nosti. On nije došao da bi se priključio političkim pokretima. Poštivao je rimske stotnike i dužnosnike (Luka 7,1-10), rekao je svojim sljedbenicima da poslušaju vojne zapovijedi (Matej 5,41) i pozvao ih da ljube svoje neprijatelje i mole se za njih čak i kad stradaju od njihovih ruku (Matej 5,44).

Isus se nije borio za svoja prava. Premda Bog, nije nastojao da Mu se ukaže čast niti je pokušavao steći neko zakonito priznanje svoje nadmoći. Umjesto toga uzeo je na sebe ulogu sluga. "On, božanske naravi, nije se ljubomorno držao svoje jednakosti s Bogom, nego se nje lišio uzevši narav sluga i postavši sličan ljudima. Kad postade kao čovjek, ponizi sam sebe postavši poslušan do smrti, i to do smrti na križu." (Filipljanima 2,6-8)

Tako ni kršćani ne trebaju očekivati poštenje, pravdu i poštivanje od svih zakonodavnih i izvršnih vlasti. Sâm Isus je upozorio: "Ako vas svijet mrzi, znajte da je mene mrzio prije vas! ... Sjetite se riječi koju vam rekoh: 'Nije sluga veći od svoga gospodara!' Ako su mene progonili, i vas će progoniti." (Ivan 15,18-20) Kristov primjer nepružanja otpora i strpljivog podnošenja patnji kad su Ga uhitili i osudili, uči kršćane kako se trebaju ponašati u sličnim situacijama. Isus je upozorio da kršćani mogu očekivati progonstvo, zatvaranje, pa i smrt kako se bude približavao svršetak vremena. Međutim, Novi zavjet dosljedno uči obvezi da poštujemo zemaljske vlasti i da je naša dužnost ozbiljno im posvjedočiti o Bogu, kao što je Pavao svjedočio Feliks, Festu, Agripi i drugima.

Novi zavjet i građanska poslušnost

Pavao je rekao: "Neka se svatko pokorava višim vlastima, jer nema vlasti osim od Boga. I one koje postoje, od Boga su uspostavljene." (Rimljanima 13,1.2)

Ne zaboravimo da je pisac tih riječi sâm pretrpio mnoge nepravde i na kraju smrt od ruku rimskih vlasti. Međutim, Pavao jasno kaže da smo kao kršćani dužni poslušati i slijediti zahtjeve građanskih vlasti. Svjestan da su takve vlasti opunomoćene od Boga, kršćani će prihvatiti proglase vlasti i poštivati ih dokle god se ne sukobljuju s Božjom voljom. "Podajte svakomu ono što mu pripada: onomu koji s pravom traži porez, porez; koji carinu, carinu; koji poštovanje, poštovanje; koji čast, čast!" (Rimljanima 13,7)

Novi zavjet poziva kršćane da surađuju s vlastima i priznaju njihov autoritet. To znači da će plaćati poreze i carine, biti odani vođama svoje zemlje i postupati kao dobri građani.

Tu nema mjesta revolucionarnim i političkim aktivnostima. Ellen G. White je pisala: "Božji narod će priznati ljudsku vlast kao božanski određeno uređenje i poslušnost njoj učiti kao svetu dužnost, unutar njezina zakonita djelokruga." (Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, sv. 6, str. 402)

Bog je uspostavio vlasti

Time što je ustvrdio da su vlasti "koje postoje, od Boga (su) postavljene" (Rimljanima 13,1), Pavao nije želio reći da je Bog uspostavio određenu vrstu vlasti, a ostale oblike nije. Nije želio reći niti da je Bog postavio osoblje u bilo kojoj vlasti ili da vlast treba djelovati u skladu s božanskim načelima. Vlasti to mogu i ne moraju. Pavao govori o samoj ideji vlasti, da je građanska vlast od Boga dobivena, ili joj je povjereno pravo i moć da obavlja ljudske poslove. Bog je dao vlasti radi očuvanja zakona i reda, za zaštitu društva. Pavao jasno kaže: "Poglavarâ se ne treba bojati kad se radi dobro, već kad se radi zlo. Hoćeš li da se ne moraš bojati

vlasti, čini dobro te ćeš s njezine strane imati hvalu!" (Rimljanima 13,3)

Vlasti su potrebne. Bez očuvanja zakona i reda vladao bi metež. Raditi dobro u najboljem je interesu svih ljudi na Zemlji, slagali se oni s tim načelom ili ne slagali. Nijedna zemaljska vlast nije savršena, niti može biti savršena u svijetu koji je pobunjen protiv Boga, svojega Stvoritelja. Međutim, red je prvi zakon Neba i zato su građanske vlasti određene da bi primjenjivale zakon i održavale red. Kršćanin je obvezatan biti vjeran podanik, pošten porezni obveznik i pristojan građanin. Svaki pokušaj kršćanina ili crkvene zajednice da ne postupa u skladu s ispravno izglasovanim zakonima može donijeti Kristovo Evanđelje na zao glas. Premda ne može biti poslušan zakonima koji ograničavaju slobodu savjesti i vjere, kršćanin ne može biti "iznad zakona".

Ne treba javno prezirati čak ni zakone koji se čine beznačajni i bezvrijedni, jer i to može dovesti do nerazumijevanja naravi crkve, ali i učiniti upitnim i više zakone Boga kojega štujemo. Ne smijemo poduzeti ništa što bi izgledalo kao prijevara ili izbjegavanje vlasti. Naš Bog može poništiti nešto što smatra potrebnim i bez naše (često pogrešne) strategije. Petrova uputa je glasila: "Sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja častite!" (1. Petrova 2,17)

Kršćanin, revolucija i nepoćudne vlasti

To znači da se kršćani ne trebaju priključiti političkim pokretima koji nastoje zbaciti postojeću vlast čak ni kad na vlast dođu tirani, kad je prisutna politička korupcija ili kad zavladaju zle sile. Bog jedini vlada i dopušta podizanje i pad naroda. Svakom pojedincu i svakoj vlasti Bog je dao autoritet ili prigodu da vlada.

Ponekad čak dopušta da zavladaju zli ljudi. Ali nije naš posao raditi na njihovom uklanjanju. Mi ne trebamo biti oružja osvete, jer ne vidimo ono što Bog vidi. Zato On kaže: "Moja je osveta, ja ću vratiti." Ljudsku, često nasilnu reakciju, kod kršćanina mora nadomjestiti Kristov odgovor: "Ne dopusti da te svlada zlo, već zlo nadvladađ dobrom!" (Rimljanima 12,19.21)

Slijedeći Boga kojega je tako dobro poznao, Daniel je mogao pokazati pravi duh čak i u srcu Babilona. Posljedica je bila da je kralj Nabukodonozor shvatio "da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim i da ga daje kome on hoće" (Daniel 4,22).

Ellen G. White je pisala: "Uspon naroda, podizanje i padanje carstava u analima ljudske povijesti naizgled ovise o volji i junaštvu ljudi. ... Ali u Božjoj je Riječi zavjesa povučena u stranu. Iza, iznad i u svim igrama i protuigramima ljudskih interesa, sila i strasti vidimo oruđa Svemilostivoga, koja tiho i strpljivo ostvaruju nakane Njegove volje... tako je i složena igra ljudskih događaja pod božanskim nadzorom. Usred sukoba i vreve naroda, Onaj koji sjedi iznad kerubina još i sad upravlja poslovima ove Zemlje." (*Odgoj*, str. 156, 160)

To ne znači da kršćani neće progovoriti protiv zlo-uporabe, korupcije i drugih nepravdi vlasti. Međutim, to se ne smije vidjeti kao politički čin, već jednostavno kao podržavanje evandeoskih načela i Božjega zakona.

Božja ograničenja ljudske moći

Premda je građanskim vlastima dao određeni autoritet, Bog im nije dao neograničenu moć. To bi značilo izjednačavanje zemaljske s Božjom vlasti. Bog nikad ne bi pristao na takvu vlast, jer bi time Božje djelo na Zemlji došlo pod nadzor ljudske vlasti bez obzira na njezino ponašanje i odnos prema Njemu.

Velika borba vodi se upravo oko Božje uporabe vlasti. Svojim riječima i postupcima Bog se otkrio kao pouzdan i pravi Otac koji želi najbolje svojoj stvorenoj djeci. Kad bi Bog dopustio da samovoljne, tiranske i okrutne vlasti nastave vladati, to bi bilo potpuno suprotno Njegovoj božanskoj volji i želji da ovaj grešni pobunjeni svijet vrati svojoj ljubavi i povjerenju.

Zato je jurisdikcija i moć na području građanskih odnosa ljudskim vlastima ograničena na rješavanje pitanja koja upravljaju međusobnim ljudskim odnosima. Isus nam je rekao da caru dademo samo ono što je carevo.

Međutim, postoji područje osobnog odnosa ljudi prema Tvorcu, Otkupitelju i Prijatelju, u koje građanske vlasti nemaju pravo pristupa. Individualna prava savjesti i moralne obveze ljudskog roda prema Bogu ne pripadaju području ljudskih vlasti. Jedini je Bog vrhovan i odgovoran za ono što pripada duhovnom području. U toj bliskosti odnosa svakog čovjeka s Bogom nema mjesta državi.

Nijedan narod nije posebno povlašten

Opasno je ako vlasti ili zemaljski vladari misle da je Bog posebno blagoslovio njihovu zemlju. Premda je Bog izabrao stari Izrael da bude Njegov zavjetni narod koji će Ga predstavljati svijetu, taj je poseban odnos raskinut kad su odbacili Isusa koji je došao na Zemlju. Božja naklonost počiva na onima koji prihvate vijest koju je Isus donio: spasenje je samo po Kristu. Spasenje je uvijek bilo osobna stvar, a poslije Kristova dolaska nijedan narod, rasa ili zemlja, osim pojedinaca, ne može tvrditi da ima poseban odnos s Bogom.

Petar je jasno rekao da je kršćanska crkva "izabra- ni rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen

za Božju svojinu". (1. Petrova 2,9) Zbog toga nijedna zemlja ne može tvrditi da uživa posebnu Božju naklonost niti može smatrati da će nacionalni blagoslovi prirodno slijediti pravednost. Moramo se čuvati vjersko-političkih pokreta koji će pokušati uvesti vjersko zakonodavstvo kao dio božanske zadaće neke zemlje. "Pravednost podiže narod" (Izreke 14,31), a ne zakonodavstvo ili prisila. Budući da Bog nikad ne prisiljava na poslušnost sebi, država nema pravo zahtijevati ili nametati određeni odnos prema Bogu. Ljubav se ne može zapovjediti.

Odvojenost crkve i države

Krist je jasno pokazao i učio da postoji crta razgraničenja između autoriteta građanske vlasti i područja duhovnih odnosa. "Careva vlast" može djelovati u određenim područjima, ali je važnije ono što je Božje. Kršćanin mora uvijek razlikovati između tih dviju odgovornosti. Neprijatelj istine nastoji katkad zamagliti tu odvojenost pa navodi ljudske vlasti da se umiješaju u duhovno područje.

Tijekom povijesti vlasti su pokušavale proglasiti zakone i nadzirati ono što pripada religiji i savjesti. Nažalost, crkva i država nisu uvijek bile odvojene. Međutim, Krist je jasno povukao crtu razdvajanja. Povijest kršćanske crkve otkriva nevolje i progonstva koja su proizašla kad su se crkva i država nadopunjavale. Kad god se ljudski zakoni sukobljuju s Božjim zakonom, kršćani imaju samo jednu mogućnost: "Treba se više pokoravati Bogu nego ljudima." (Djela 5,29)

Potreba za odvojenošću crkve od države

“Smatram da potpuna vjerska sloboda zahtijeva neki oblik odvojenosti crkve od države i odbacivanje državne religije, jer država nije mjerodavna u duhovnim stvarima, a glavna uloga crkve nije djelovanje u političkoj areni. Može se raspravljati o modalitetu i mjeri odvajanja, ali je odvajanje dobro i za crkvu i za državu. Na nesreću, u duhovnim i političkim područjima neke su crkve povijesno pokušavale steći dominantnu ulogu u društvu i javnom životu. Vlasti su dužne pružiti crkvama (i, naravno, sinagogama, džamijama i hramovima) i religijama dovoljno mogućnosti da ostvare svoju duhovnu zadaću, ali da ne zahtijevaju političku vlast i nadzor. Religija ne treba imati skrivene političke planove. To bi bilo suprotno njezinom integritetu i vjerdostojnosti.

Nema sumnje da se vjerska sloboda najlakše provodi u okviru svjetovne države. To ne znači da bi država trebala biti neprijateljski raspoložena ili ravnodušna prema vjerskim zajednicama, već treba pokazivati ono što nazivamo ‘dobrohotnom neutralnošću’. Samo po sebi je razumljivo da crkva i država nikad ne mogu biti potpuno odvojene. Postoje područja u kojima se odgovornosti preklapaju i gdje se aktivnosti crkve i države trebaju pozitivno sastati. Premda svatko treba plijeviti svoj vrt, postoje područja socijalnih aktivnosti u kojima je moguće uspostaviti stalnu, iskrenu, plodnu suradnju između crkava i tijela vlasti. Osnovni javni moral, promicanje mira, obrazovanje, zdravlje, zlouporaba droga i skrb za hendikepirane neka su od glavnih područja koja mi trenutačno dolaze na um.” (B. B. Beach, *Bright Candle of Courage*, str. 14)

Naše poimanje odvojenosti crkve i države

Vjerska sloboda, to temeljno ljudsko pravo, najbolje se štiti kad se održava odvojenost crkve od države. Zakonodavstvo i drugi akti vlasti koji ujedinjuju crkvu i državu, suprotni su najboljim interesima obiju ustanova i omogućuju stvaranje predrasuda prema ljudskim pravima.

Postoje dva oblika vjerske slobode: 1. sloboda da vjerujemo i imamo vjerska uvjerenja i 2. sloboda da djelujemo u skladu sa svojim vjerovanjima. Sloboda mišljenja sama je po sebi apsolutna, jer ima malo ili nikakvo društveno značenje. Zbog toga prava vjerska sloboda zahtijeva da se država ne miješa u vjeru svojih građana i time prizna da je to područje zatvoreno, da u njemu država nije mjerodavna. No sloboda djelovanja u skladu s tim ispovijedanjima ulazi u okvir društvenog ponašanja i zbog toga postoje područja u kojima se vjerske aktivnosti i državna jurisdikcija preklapaju.

Razdvajanje crkve i države katkad mora biti neprijelazan zid, a katkad medno saće da bi omogućila zakonitu suradnju i čak reguliranje od vlasti. Crkvene aktivnosti često se ne mogu odvojiti od prava ili pothvata koji potpadaju pod regulaciju vlasti, kao što je to slučaj sa crkvenim školama i državnim obrazovnim zakonima, s izgradnjom crkava i građevinskim propisima, crkvenim novčanim ulaganjima i zakonima koji propisuju financijske transakcije te zdravstvenim propisima i ustanovama kojima upravlja crkva.

Odvojenost crkve i države podrazumijeva da se država neće miješati u vjerske stvari. Prije Američke i Francuske revolucije općenito se *smatralo* da ne može biti nacionalne političke stabilnosti i jedinstva ako građanstvo, barem *pro forma* ne ispovijeda zajedničku i službeno uspostavljenu religiju. Premda odbacuje takvu lažnu pretpostavku, odvojenost crkve od države ne

treba značiti neprijateljstvo države prema religiji, niti državnu potporu sekularizmu zbog odbacivanja religije. To znači dobrohotnu neutralnost. Vlasti ne smiju postupati prema nekim religijama kao prema drugorazrednima ili trećerazrednima i njihove sljedbenike smatrati pastorčadi. Svi građani, čak i nevjernici, trebaju biti priznati kao ravnopravni članovi političke obitelji. Država treba biti nepristrani otac svoj svojoj djeci.

Odvojenost crkve od države ne znači privatizaciju religije (u tajnosti doma) niti njezinu marginalizaciju. Postoje bezbrojni načini javnog očitovanja religije, koji stavljaju vjeru u središte života ljudi, bez službenog priznanja ili pokroviteljstva vlasti.

Odvojenost crkve od države ne znači toliko *udaljenost* između vlasti i crkava, nego *različitost* njihovih funkcija. Crkve ne trebaju posezati za vlašću, a država se ne treba miješati u podržavanje različitih oblika “pobožne građanske vjere”. Pravoj religiji ne treba pomoć vlasti. Takva pomoć slabi religiju, posebice na dužu stazu. Prema tome, različitost i odvojenost znači da crkve nisu dio strukture koja ima političku moć, a država ne preuzima vjersku vlast ili žezlo.

Odvojenost crkve od države znači da porezni novac koji daju svi građani ne treba ulagati u dotacije širenja vjere. Ujedinjenost crkve i države podrazumijeva podupiranje jedne ili više vjera i *ipso facto* nezadovoljstvo drugih religijskih opcija ili, u najmanju ruku, postupanje s njima kao s “autsajderima” koji nemaju punu legitimost.

Odvojenost crkve od države ne znači ravnodušnost prema religiji. Neki protivnici odvojenosti crkve od države boje se nemara prema religiji. Naravno, prava vjerska sloboda podržava pravo svake osobe da odbaci bilo koju ili svaku religiju. Međutim, glavni cilj odvojenosti crkve od države s kršćanskog gledišta nije promicanje

ravnodušnosti prema religiji ili njezino uklanjanje, već predočavanje najsigurnije platforme na kojoj čovjek može stajati u pojedinačnoj ili kolektivnoj potrazi za vjedom, identitetom i pripadanjem.

Država postoji da bi se skrbila o društvenoj i ekonomskoj dobrobiti svojih građana, a ne o njihovom spasenju, ali ona treba osigurati okvir u kojemu oni to spasenje mogu slobodno ostvariti. Kao što je rekao John Locke: "Skrb o dušama ne može pripadati građanskim magistratima, jer se njihova moć sastoji samo od vanjske sile. Prava i spasonosna religija sastoji se od unutarnje osvjedočenosti uma." Država ne treba "propovijedati". To pripada onima koji su "izišli" i stvorili odvojeno duhovno "kraljevstvo". Zbog toga država mora biti odvojena i nepristrana glede vjerskog poučavanja i propovijedanja. Novi zavjet jasno pokazuje različite ciljeve kraljevog zemaljskog kraljevstva i Kristovog duhovnog kraljevstva.

Koncept odvojenih funkcija i sfera utjecaja jasan je novozavjetni doprinos koji postaje sve priznatiji u političkom društvu od prosvjetiteljstva, a osobito u razdoblju rastućeg pluralizma nakon Drugog svjetskog rata.

Odvojenost crkve od države ima u viziji pluralističkog društvo, sa slobodnom crkvom u slobodnoj državi. Kad se održava ta delikatna ravnoteža, ljudi mogu caru dati carevo, a slobodno i s ljubavlju Bogu Božje.

Bert B. Beach

Kršćanin i politika

Služba društvenoj zajednici i domovini

Biblija pruža više primjera osoba koje su služile svojoj zemlji i vladaru na visokom položaju, i koje je Bog mogao upotrijebiti zbog njihove vjernosti. Kršćani slijede novozavjetno načelo da treba uvijek vjerno služiti, bilo kao službenik u javnom životu, poslodavac ili društveni djelatnik.

Pavao je pisao: “Robovi, pokoravajte se svojim zemaljskim gospodarima sa strahopoštovanjem, s iskrenošću svoga srca, kao Kristu! Ne služite samo dok ste na oku kao da se ljudima želite svidjeti, već kao robovi Kristovi koji od svega srca vrše volju Božju! Služite dragovoljno kao da služite Gospodinu, a ne ljudima.” (Efežanima 6,5-7)

Usporedba o talentima također podržava vrlinu vjernosti u službi u riječima posljednje pohvale: “Dobro, valjani i vjerni slugo! Bio si vjeran nad malim, zato ću te nad velikim postaviti: Uđi u veselje gospodara svoga!” (Matej 25,21)

Jasno je da kršćaninova pobuda za služenje i bilo kakav rad mora biti znatno više od novčane nagrade ili društvenog prestiža. Vjernošću u radu kršćanin otkriva u kakvog Boga vjeruje. I kao jasan prikaz besmislenosti ozakonjivanja vjere, bogoslužja, pa čak dobrog rada i ponašanja, Isus je uputio poziv na osobni odnos, koji je pravi poticaj kršćaninu: “Više vas ne nazivam slugama, jer sluga ne zna što namjerava učiniti gospodar. Nazvao sam vas prijateljima...” (Ivan 15,15)

Kad upozna Boga kao pouzdanog Prijatelja koji spašava, kršćanin će držati na umu: “I što god nakaniš učiniti, učini dok možeš...” i “Što god činite, činite od

sveg srca kao Gospodinu, a ne ljudima.” (Propovjednik 9,10; Kološanima 3,23)

Mjesne vlasti i služba društvenoj zajednici

Od adventista katkad traže da pomognu u mjesnim društvenim poslovima tako da služe u vijećima ili odborima. To može biti prigoda da služimo svojoj društvenoj zajednici, svojoj zemlji ili vlastima davanjem mudrih savjeta u izradi dobrih zakona za društvo.

Ako nas pozovu da tako služimo, dajmo jasno do znanja da subotom ne možemo biti na sastancima niti obnašati dužnosti budući da je subota Božji sveti dan, ali da smo u ostale dane spremni pomoći koliko je god moguće ako se služba ne sukobljuje s našim vjerskim načelima i crkvenim odgovornostima.

Prigode za javnu službu

Isus je prikazao razliku između ponašanja zemaljskih vladara i nesebične službe koja treba obilježavati Njegove sljedbenike: “Kraljevi narodâ gospodare nad njima, i oni koji vrše vlast nad njima hoće da se zovu dobrotvori. A vi ne tako! Naprotiv, tko je najveći među vama, neka bude kao najmanji, a starješina kao poslužnik.” (Luka 22,25.26)

Kršćanima koje su vlasti zaposlile na vodećim položajima ili u javnoj službi, pružaju se velike mogućnosti da uporabe svoje darove i talente za dobro društva i zemlje. Za svoju vjernost i dobar karakter katkad budu nagrađeni većim odgovornostima i tako dolaze na utjecajna i važna mjesta. Ljudi na takvim položajima moraju nastaviti raditi za dobro svih i sve činiti “na slavu Božju” (1. Korinćanima 10,31), a ne radi ostvarenja sebičnih ciljeva ili vlastite promocije i interesa.

Biblijski primjer Božjih ljudi koji su zauzimali istaknute položaje vlasti, pokazuju da nisu pokazali osobnu ambicioznost. Umjesto toga su Božjom Promisli postavljeni na utjecajne položaje. Posvetili su se svojem radu i bili spremni nesebično služiti Bogu i narodu. Josip, Daniel, Estera i Nehemija odigrali su svojom vjernošću važnu ulogu u Božjem planu. Mnogi adventisti u svijetu danas su na sličnim odgovornim položajima.

Pojedinčevo svjedočenje

Kad su vjernici izabrani za neku javnu službu ili odgovoran položaj, utjecaj njihovoga života i primjera još je veći i zahtijeva veću pozornost. Svojim postupcima i načinom življenja snažno utječu na dobro ili na zlo i imaju prigodu biti važni svjedoci za istinu, kao Daniel i njegovi prijatelji u Babilonu.

Vjernike koji su postali predstavnici vlasti (mjesnih, pokrajinskih ili državnih) ili su kandidati na izborima, crkva ne treba kritizirati ili poduzimati stegovne mjere zbog njihove odluke sve dok njihovo gledište ili ponašanje nisu u suprotnosti s jasnim učenjem i mjerilima crkve ili dok ne izazivaju sramotu i podjelu. Dokle god takvi vjernici podržavaju načela i vjerovanje Adventističke crkve, ne treba ih sprečavati da budu članovi crkve ili da obnašaju dužnosti u crkvi.

Kršćaninovo sudjelovanje

Moramo shvatiti važnost svojega primjera u političkom i javnom životu i nastojati ne učiniti ništa što bi moglo nanijeti sramotu Božjem djelu ili umanjiti načela crkve. Ljudi često prosuđuju o crkvi prema svjedočenju i životu njezinih vjernika koji služe na istaknutim položajima. Često su pozitivni svjedoci, ali kat-

kad su za crkvu neugodno iznenađenje i loša reklama. Petar je pozvao kršćane da se dobro ponašaju među poganima kako bi proslavili Boga (1. Petrova 2,12).

Utjecaj na vlasti

Teško je odgovoriti na pitanje o tome koliko se kršćanin treba koristiti svojim odgovornim položajem da bi utjecao na zakonodavstvo ili državne vlasti. Općenito govoreći, kršćanin će uvijek raditi na tome da podrži mjerila moralnosti i načela upravljanja koja će sačuvati mir, pravdu, zakon i red te prava svih pojedinaca. Pojedinci ne smiju nikad zlorabiti svoju moć ili utjecaj da bi stekli koristi ili prednosti za sebe, svoju crkvu ili neku manjinu. Kršćanski političar ili javni dužnosnik treba biti nepristran i raditi za dobro čitave društvene zajednice. Međutim, trebaju se koristiti svojim utjecajem i primjerima da bi promicali kršćanska načela moralnosti.

Mogu doći trenuci krize, kad su Božje djelo, crkva ili pojedinci u opasnosti i kad posvećeni kršćani na odgovornim položajima mogu pažljivim prikazom i diplomacijom pomoći u otklanjanju nevolje.

Biblija daje nekoliko primjera o tome kako je Bog upotrijebio pojedince da utječu na vladare svojega doba i tako izbjegnu katastrofu, tragediju ili napade na Božji narod. Josip je pomogao spasiti Egipat od gladi i osigurati zaštitu sinovima Izraelovim u Gošenu. Zahvaljujući svom utjecajnom položaju, mogao je osigurati Božjemu narodu smještaj u plodnoj dolini te pokrajine. Nema sumnje da je stari prorok Daniel objasnio Kiru božanska proročanstva o Izraelu, a on je nakon toga izdao proglas o povratku Židova u Jeruzalem i osigurao sredstva za obnovu. Poslije su Ezra i Nehemija uspjeli dobiti Artakserksovu pomoć za dovršenje izgradnje. Život

Božjega naroda u cijeloj zemlji spašen je u Esterino doba od potpunog uništenja njezinom intervencijom protiv Hamanova proglasa. Utjecaj posvećenih pojedinaca na visokim položajima često je pomagao Božjemu narodu i omogućio napredovanje Božjega djela. Kršćanima koji služe svojoj zemlji ili društvenoj zajednici na odgovornim položajima i u doba krize, kažemo ono što je Mordokaj rekao Esteri: "Tko zna nisi li se baš i popela do kraljevske časti zbog časa kao što je ovaj?" (Ester 4,14)

Politika

Adventistička crkva zadržava aktivan neutralni položaj prema politici. Mi poštujemo različite političke procese koji postoje u različitim oblicima vlasti, ali ne savjetujemo vjernike u političkim stvarima ili podržavanje bilo koje političke stranke. Neki se vjernici bave politikom. To je njihova osobna odluka.

Međutim, zbog čestog suparništva i nesnošljivosti među političkim strankama, kršćanima koji se žele kandidirati za neki odgovoran položaj bolje je da to učine kao neovisni kandidati. To znači da su slobodni djelovati prema vlastitim uvjerenjima kad predstavljaju biračko tijelo i nisu vezani položajem ili smjernicama političkih stranaka.

Međutim, adventističkim propovjednicima, nastavnima i drugim službenicima crkve zabranjeno je uključivanje u politiku.

Važno je da se svi crkveni službenici suzdrže od svake političke aktivnosti kako bi crkva sačuvala potpunu nepristranost. Od svih propovjednika i nastavnika se traži da posvete nepodijeljenu pozornost svojoj odgovornoj zadaći u crkvi i da se suzdrže od svake političke aktivnosti ili kampanje za političke stranke.

Pišući mladom propovjedniku Timoteju, Pavao je dao sličan savjet o opasnosti svjetovnom zaokupljenosti: "Nijedan se vojnik u službi ne zapleće u poslove svakidašnjeg života kako bi ugodio vojskovođi." (2. Timoteju 2,4)

izbori i glasovanje

U demokratskim društvima izbori su jedini način biranja predstavnika naroda koji će voditi zemlju i njome upravljati. Izbori se obično raspisuju da bi se saznala volja naroda. Međutim, u politiku i postupke izbora katkad se uvlače nepoštenje i korupcija. Adventistička crkva ne govori vjernicima kako trebaju glasovati, već im jednostavno savjetuje da učine ono što vjeruju da je ispravno.

Ne trebamo se uključivati u političku kampanju, već svoju odluku zadržati privatnom.

U nekim zemljama vlasti kažu da možemo odlučiti hoćemo li glasovati, a u drugima je glasovanje obvezatno. Obično je naša odgovornost i pravo kao građana da glasovanjem izrazimo kojega smo kandidata izabrali. Međutim, može se dogoditi da kršćanin osjeća kako nema dostojnih kandidata ili da su politički problemi toliko nejasni da je bolje suzdržati se od glasovanja. U drugim prigodama mogu postojati dobri razlozi zašto bismo *trebali* glasovati. Primjerice, mogli bismo glasovati za kandidata koji je zainteresiran za trezvenjaštvo ili vjersku slobodu i očuvanje ljudskih prava. Moramo izbjegavati stranačke politike i glasovanje za neki manifest, jer će uvijek biti prijedloga s kojima se kršćanin ne može složiti.

Nesudjelovanje u kampanjama i političkom agitiranju

Sasvim je jasno da u crkvu ne smijemo dopustiti ulaz političkim pitanjima i kampanjama za pojedince. Crkva se ne treba miješati u političke sukobe, nego mora sačuvati neutralnost. Propovjedaonica ili sastanak u crkvi nikad se ne smiju uporabiti kao platforma za političku kampanju.

Kad je rasprava o nacionalnoj valuti u doba Ellen G. White postala političko pitanje, ona je rekla: "Znamo li kako ćemo najbolje ugoditi Spasitelju? To neće biti uključivanjem u političke govore, ni s propovjedaonice niti izvan nje. ... Iznenadilo me kad sam vidjela muškarce, koji tvrde da vjeruju istinu za ovo doba, kako su se uzбудili oko pitanja. ... Neki propovjednici su se istaknuli time što su u svoje propovijedi utkali te teme. Uzbuđeno su se uključili opredjeljujući se u pitanjima za koja nisu dobili Gospodnji nalog da se umiješaju. ... Mi ne trebamo sudjelovati u tom političkom sukobu oko novca." (*Testimonies to Ministers*, str. 331, 332, 335)

Oštro se usprotivila i svakom obliku prezentacije, službeno ili drukčije, koja će nagovijestiti neku vrstu političke potpore. "Bez obzira na to kakvo je vaše mišljenje glede glasovanja u političkim pitanjima, ne trebate ga objavljivati perom ni glasom. ... Braćo moja, nemojte zaboraviti da nikoga od vas Gospodin nije ovlastio da u našim časopisima objavi svoje političke sklonosti ili da o njima govori vjerništvu kad se narod okupi da bi slušao Gospodnju Riječ. ... Kao narod ne trebamo se miješati u politička pitanja. ... Zadržite glasovanje za sebe. Nemojte smatrati svojom dužnošću bilo koga nagovarati da postupi kao vi." (*Selected Messages*, sv. 2, str. 336.337)

Glasovanje i svetkovanje subote

Obično se izbori ne održavaju subotom, ali ako se održavaju, držimo na umu da glasovanje nije subotnja dužnost. Naša obveza prema Bogu dolazi prije naše obveze prema zemaljskim vlastima. Međutim, glasovanje je obično omogućeno nakon zalaska sunca, nekim drugim načinom (glasovanje poštom) ili, zbog odsutnosti birača, dan ranije ili prije početka subote.

Sudjelovanje u glasovanju obično će biti omogućeno da bi se poštivalo vjerska osvjedočenja adventista. Moramo cijeniti takvu mogućnost i učiniti sve što je moguće da bismo surađivali s vlastima kao odgovorni i vjerni građani.

Referendumi

Da bi saznale volju naroda o određenom pitanju, vlasti provode i posebno glasovanje. To se naziva referendum. Kršćani će se koristiti svojim pravom sudjelovanja na referendumu, posebice kad im to pruža prigodu da podrže vjersku slobodu, trezvenost ili druga moralna pitanja.

Opasnosti vjerskog zakonodavstva

Jedna od najvećih opasnosti s kojima se adventisti na položajima vlasti suočavaju jest kušnja da zlouporabe svoj utjecaj kako bi se prihvatili zakoni koji će nametnuti njihove vjerske ideale. Ako adventisti postanu glavna snaga u nekoj društvenoj zajednici, postoji opasnost da iskoriste tu prigodu. Međutim, kako smo već istaknuli, duhovno područje nije stavljeno pod autoritet građanskih vlasti. Nijedna zemaljska sila ili vlast nema pravo stvarati zakone u vjerskim stvarima, a crkva se nikad ne smije koristiti svojim utjecajem ili moći da

bi stvarala zakone ili prisiljavala druge da se pokoravaju njezinim vjerovanjima i praksi. Kad god su duhovni vođe s pomoću građanske prisile nastojali ojačati svoj položaj i ostvariti svoje želje, rezultati su bili tragični. Bogu nije prihvatljiv nikakav oblik vjerske prisile s pomoću građanskih vlasti. Završna kriza u ovome svijetu i završni napad na Boga i Njegov narod upravo će biti posljedica takvog ujedinjenja Crkve i države (Otkrivenje 12,17; 13. poglavlje; 17,12-14).

Vjerska sloboda i ljudska prava

Bog slobode i Evanđelja

Isus je otpočeo svoju službu objavom da je pomazan “da donese(m) Radosnu vijest siromasima, da navijesti(m) oslobođenje zarobljenicima... da oslobodi(m) potlačene...” (Luka 4,18)

Mnogi su ljudi u današnjem svijetu potlačeni, tiranizirani od diktatorskih režima, robovi su loših navika, uskraćena im je sloboda savjesti i vjere. Kršćanska je vijest i zadaća crkve donijeti takvim ljudima slobodu. Isus je rekao: “Upoznat ćete istinu, a istina će vas osloboditi. ... Ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni.” (Ivan 8,32.36)

To je bît Evanđelja. Prava sloboda može se naći samo u Isusu Kristu — oslobođenje od grijeha, od robovanja Zakonu i oslobođenje od smrti (Rimljanima 6,16-20; 2. Korinćanima 3,17; Rimljanima 8,2; Galaćanima 2,4; 5,1.13). Bog je Bog slobode, a slobodu svojih stvorenja cijeni više od svega.

Pravo na slobodu savjesti urođeno je pravo svake stvorene osobe, dobiveno od Boga (Postanak 1,26.27; Psalam 8,5-10). Ljudi su stvoreni sa slobodnom voljom i mogućnošću izbora, bilo da poslušaju ili ne poslušaju, da vjeruju ili ne vjeruju (Jošua 24,5; Izlazak 1,18-20; Ivan 12,47). Bog nikoga ne prisiljava na poslušnost. Ni crkva ni država ne smiju pokušati pokoriti pojedinčevu savjest ili ga prisiljavati da vjeruje ili čini nešto što se protivi njegovoj volji ili savjesti (Rimljanima 14,2-5). Bog očekuje od čovjeka iskrenu ljubav: “Ako me ljubite, vršit ćete moje zapovijedi.” (Ivan 14,15) To se ne može postići silom ili prisiljavanjem, jer je potpuno suprotno Božjoj volji i nakani.

Ellen G. White mnogo govori o uporabi sile u odnosu prema Bogu: “Bog nikad ne prisiljava volju ili savjest, dok se Sotona stalno koristi okrutnošću kao sredstvom prisile ne bi li stekao nadzor nad onima koje drukčije ne može zavesti. Strahom i prisilom pokušava zavladatai savješću ljudi i osigurati njihovo štovanje.” (*Velika borba*, Znaci vremena, izdanje 2010., str. 465)

“Uporaba sile posljednje je sredstvo kojemu pribjegava svaka lažna religija.” (*SDA Bible Commentary*, sv. 7, str. 976) “Iako prisiljavanje može osigurati prividnu poslušnost, ono ... izaziva još odlučniju pobunu u srcu.” (*Odgoj*, str. 256)

“Primjena sile protivna je načelima Božje vladavine. Bog želi jedino službu iz ljubavi, a ljubav se ne može zapovjediti, niti se može zadobiti silom ili vlašću.” (*Isusov život*, str. 9)

“Bog daje dovoljno svjetlosti i dokaza da bi osposobio čovjeka za razlikovanje istine od zablude. Ali On ne prisiljava ljude da prihvate istinu. Ostavlja ih slobodnima da izaberu dobro ili zlo.” (*SDA Bible Commentary*, sv. 6, str. 1112)

Ako to vrijedi za Boga, onda moramo slijediti Njegov primjer. Ljudska prava i slobode moraju se protegnuti i na druge i moraju se poštivati i čuvati. Kršćani trebaju nastojati miroljubivim sredstvima promicati ta prava i druge izbavljati od tlačenja, ropstva i zarobljenništva. To je obuhvaćeno obvezom da ljubimo “bližnjega svoga kao samoga sebe” i da “sve što želite da ljudi čine vama, činite i vi njima” (Matej 22,39; 7,12).

Povijest uključivanja adventista u obranu vjerskih sloboda

Zanimanje i aktivnost adventista na području vjerske slobode vidljivi su od samoga početka, i to prije

organiziranja Adventističke crkve 1863. godine. Nema sumnje da je potreba za slobodnom subotom bila jedan od glavnih poticaja. Međutim, prvo spominjanje vjerske slobode povezano je s adventističkim razumijevanjem proroštva. Nekoliko je adventističkih pisaca još 1850-ih ustvrdilo da se “dva roga kao u janjeta” iz Otkrivenja 13,11 odnose na građansku i vjersku slobodu, iz čega se razvilo jasno uvjerenje o potrebi odvajanja crkve i države.

Potreba za adventističkim gledištem o neborbenom statusu u doba Građanskog rata navela je Generalnu konferenciju da 1864. pošalje J. N. Andrews u Washington da se obrati članovima vlade. Nakon toga su pokušaji Nacionalne udruge za reforme da uvede nedjeljne zakone zahtijevali nove posjete Washingtonu i dosta zagovaranja vjerske slobode. Od posebne važnosti za informiranje javnosti bili su časopisi *Sabbath Sentinel* (počeo izlaziti 1884.) i *American Sentinel* (počeo izlaziti 1886. godine).

Prijedlog Blairovog nedjeljnog zakona 1888. (tražilo se da nedjelja bude ozakonjeni blagdan) naveo je Generalnu konferenciju na osnivanje Odbora za tisak o vjerskoj slobodi. Njegov uspjeh doveo je do osnivanja Nacionalne udruge za vjersku slobodu.

“Adventistička gledišta o vjerskoj slobodi iznesena su 1889. kao *Deklaracija načela Nacionalne udruge za vjersku slobodu*, organizirane te godine u Battle Creeku, u saveznoj državi Michigan. Četiri rezolucije, izravno povezane s vjerskom slobodom, glasile su:

- Mi vjerujemo u podržavanje građanske vlasti i pokoravanje njezinim ovlastima.
- Odričemo pravo svakoj građanskoj vlasti da zakonom regulira vjerska pitanja.

- Vjerujemo da je pravo, i treba biti povlastica svakog čovjeka da bogoslužbuje u skladu sa svojom savjesti.
- Također vjerujemo da je naša dužnost koristiti se svakim zakonitim i časnim sredstvom u sprečavanju građanske vlasti u proglašenju vjerskih zakona da bismo mi i ostali građani mogli uživati neprocjenjive građanske i vjerske blagoslove.” (*The SDA Bible Commentary*, sv. 10, str. 1198)

Sloboda vjere i drugih ljudskih prava najbolje se štiti kad je zakonom zaštićena od države. Međutim, moramo stalno paziti, čuvati, pratiti i voditi računa o primjeni tih zakona i promicati vjersku slobodu preko sudstva i zakonodavstva.

Jedan od najstarijih crkvenih odjela nastavio se razvijati u sveobuhvatnosti i obujmu. Njegovu kasniju povijest nalazimo u *SDA Bible Commentary*, sv. 10, str. 1158—1164.

Međunarodne deklaracije o pravima

Sloboda mišljenja, savjesti i religije uključena je kao jedno od važnih, urođenih ljudskih prava, i takva je priznata u nizu deklaracija prihvaćenih od Ujedinjenih naroda i ratificirana od mnogih vlada:

1. Deklaracija Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1948.), Članak 18. — vidi Dodatak 4.
2. Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima (1976.), Članak 18.
3. Deklaracija o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja (1981.) — vidi Dodatak 3.

4. Europska konvencija o ljudskim pravima:

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj vjeri ili uvjerenju i slobodu usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru te slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, očituje svoje vjerovanje ili uvjerenje ispovijedanjem vjere, obavljanjem obreda, pohađanjem bogoslužja i svetkovanjem.

Sloboda očitovanja svojega vjerovanja ili uvjerenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena zakonom i koja su u demokratskom društvu u interesu zaštite javne sigurnosti poretka, zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

Promjena kalendara i subota

Sedmodnevni tjedan i redoslijed dana u našem kalendaru došao je nepromijenjen od starih vremena. Čak ni promjene kalendara 1582. nisu utjecale na uobičajen redoslijed dana, nego samo na brojčani redoslijed. Međutim, u novije doba pojavili su se prijedlozi i pokušaji da se promijeni struktura kalendara kako bi mjeseci imali jednak broj dana. Ta radikalna promjena značila je da se povremeno umetnu “prazni” dani i da se preki-ne sedmodnevni ciklus. Adventisti i druge vjerske skupine usprotivile su se toj promjeni i ona nije prihvaćena.

Međutim, odnedavno su tiskani kalenadari u kojima je ponedjeljak prvi, a nedjelja sedmi dan tjedna. To je djelomice učinjeno zbog komercijalnih organizacija, kod kojih je ponedjeljak početak uobičajenog poslovanja svakog tjedna i gdje je uobičajena praksa da se nedjelja smatra “neradnim” danom, posvećenim bogoštovlju, od-

moru i rekreaciji. Premda taj kalendar odgovara sadašnjoj poslovnoj praksi, biblijski je netočan i vrlo opasan budući da utvrđuje lažnu tvrdnju da je nedjelja pravi dan odmora i sedmi dan tjedna. Tradicionalni kalendar još je sačuvao ispravnu identifikaciju nedjelje kao prvog, a subotu kao sedmog dana. Međutim, ako novi komercijalni kalendari budu naširoko korišteni i prihvaćeni, identifikacija subote kao sedmoga dana u tjednu može se izgubiti i s vremenom će biti teško objasniti zašto svetkujemo subotu kao sedmi dan.

Nedjeljni zakoni

Zakoni koji zabranjuju trgovanje, zapošljavanje ili rekreaciju nedjeljom već postoje na različitim stupnjevima u mnogim zemljama. Premda takvi zakoni diskriminiraju one koji ne svetkuju nedjelju i vrsta su religijskog zakonodavstva koje nikad ne bi smjelo postojati tamo gdje je crkva stvarno odvojena od države, u većini slučajeva nisu prevelik problem. Sve dok nedjeljni zakoni ne primoravaju na bogoštovlje toga dana i, prema tome, ne sukobljuju se s našom savjesti, mi ih trebamo poštivati, a ne izazivati predrasude ili sumnjičavost.

Nije mudro da adventisti krše nedjeljne zakone koji zabranjuju samo javni rad, sport i slično. Trebamo ih rabiti kao prigodu za obavljanje misionarskog rada i drugih crkvenih aktivnosti. Ellen G. White je bilo pokazano da “kad sila odozdo bude potaknula ljude da nametnu svetkovanje nedjelje, adventisti trebaju pokazati mudrost tako što će se suzdržati od obavljanja uobičajenih poslova toga dana i posvetiti se misionarskom radu. Prkos nedjeljnim zakonima samo će ojačati progonstvo od vjerskih revnitelja koji ih nastoje silom nametnuti. Nemojte im dati prigodu da vas nazivaju kr-

šiteljima zakona. Ni u kojemu slučaju Božji narod joj [nedjelji] ne treba iskazati čast. No želim da shvate da ne vrše Božju volju ako izazivaju protivljenje kad On želi da ga izbjegavaju. Time stvaraju tako ogorčenu pred-rasudu da je nemoguće objaviti istinu. Nemojte nedje-ljom postupati protivno zakonu.” (*Testimonies*, sv. 9, str. 232, 235) Jasno je da biblijska proročanstva proriču ka-ko će nametanje nedeljnoga bogoslužja na kraju biti “žig Zvijeri” (Otkrivenje 13,15-17) i da zbog odanosti Bogu moramo odbiti poslušnost takvim ljudskim zako-nima (Djela 5,29).

Dužnost je Odjela za vjersku slobodu podržati cjelo-vitu vjersku slobodu i s vlastima raditi na uklanjanju nedjeljnih zakona. Kad god netko pokušava unijeti ne-djeljno zakonodavstvo ili restrikcije, ili kad god se traži revizija Ustava, crkva treba poduzeti primjerene kora-ke da bi spriječila vlasti u stvaranju zakona koji će diskriminirati one koji ne svetkuju nedjelju.

Služenje u vojsci

Adventisti su uglavnom slijedili propise Božjega Za-kona: “Ne ubij” i Isusove riječi: “Ljubite svoje nepri-jatelje” pa su u ratnim razdobljima izbjegavali vojničke dužnosti. Isus je svojim sljedbenicima jasno pokazao da se kao građani nebeskog kraljevstva ne trebaju boriti (Ivan 18,36).

Premda biblijski primjeri pod teokracijom u staro-zavjetna vremena pokazuju da je Božji narod ratovao, novozavjetno načelo glasi: “Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.” Isusov primjer bio je “okretanje drugog obraza”, a kad su Ga vrijeđali, On “nije zauzvrat vrije-đao, mučen nije prijetio” (1. Petrova 2,23). Petru je re-kao: “Vrati mač svoj u korice, jer svi koji se mača hva-taju od mača ginu.” (Matej 26,52)

Zbog toga su adventisti pozvani da se dragovoljno ne javljaju u vojsku, a ako zakon zahtijeva služenje u vojsci, da traže neborbeni status.

Kao lojalni građani svoje zemlje spremni smo joj služiti na svaki način koji može spasiti život bez kršenja Božjih zapovijedi. Zbog toga adventisti obično služe u sanitetskoj službi ili u civilnim dužnostima. U ratu je potrebna skrb za ranjene i umiruće pa možemo pomoći vlastima radeći u bolnicama ili se pridružiti medicinskom osoblju, spremni spašavati živote.

Ta prigoda nije uvijek dostupna u vojsci u mirnodopsko doba, ali svatko mora sâm odlučiti kakvo će gledište zauzeti. Moramo shvatiti da se svetkovanje subote i primjerena prehrana u vojsci ne dobivaju lako. Međutim, adventisti se trebaju sjećati da svetkuju subotu (Izlazak 20,8-11) odbijanjem obavljanja uobičajenih poslova toga dana i poštivanjem adventističkih zdravstvenih načela, držeći na umu da je naše tijelo hram Božji (1. Korinćanima 6,19).

Služenje vojnog roka obvezatno je u mnogim zemljama. Adventistima se obično dopušta obavljanje civilnih ili neborbenih dužnosti. Tamo gdje služenje u vojsci nije obvezatno, adventistima savjetujemo da ne stupaju u vojsku. Oni koji odluče dragovoljno stupiti u vojsku, morat će poštivati propise vojnih snaga i nemaju pravo očekivati posebne prednosti ili iznimke.

Sindikati

Razvitak mnogih velikih industrija u zapadnim društvima i zapošljavanje velikog broja ljudi u raznim strukama i zvanjima doveli su do organiziranja udruga i konfederacija zaposlenika da bi se zaštitila prava i radni uvjeti zaposlenika i dobile bolje plaće. Rad tih udruga nekad je bio koristan jer su osiguravale bolje radne

uvjete. Međutim, služile su se silom i drugim nezakonitim sredstvima da bi ostvarile svoje ciljeve. Udruživanjem u sindikate ti su ljudi često mogli izvršiti pritisak na poslodavce ili vlasti da prihvate njihove zahtjeve. Kad sindikati ne mogu dobiti što žele, mogu proglasiti štrajk i zahtijevati od svih svojih članova da prekinu rad.

U takvim sukobima između radnika i poslodavaca kršćanin se ne može opredijeliti ni za jednu stranu. Ne smije nas motivirati sebičnost ili lakomost. Mi moramo ostati izvan sukoba i uvijek držati na umu da smo Božje slugе. Biblija kaže: "Nikomu ne činite nasilja" i "slugа se Gospodnji ne smije svađati" (Luka 3,14; 2. Timoteju 2,24). Ivan Krstitelj je govorio rimskim vojnicima: "Ne tražite ništa više nego što vam je određeno... budite zadovoljni svojom plaćom!" (Luka 3,13.14) Pavao je učio kršćanske vjernike: "Ne budite s nevjernicima pod jednim te istim jarmom" (2. Korinćanima 6,14), a Ellen G. White je upozorila da se "ne ujedinjujemo s tajnim društvima ili sindikatima" (*Testimonies*, sv. 7, str. 84). "Oni koji tvrde da su Božja djeca, ne smiju se nikako vezati sa sindikatima koji su osnovani ili će biti osnovani. Gospodin to zabranjuje." (*Selected Messages*, sv. 2, str. 142)

Zbog toga se adventisti ne trebaju učlaniti u sindikate. U većini zemalja, čak i kad je članstvo u sindikatima obvezatno, moguće je dobiti izuzeće na osnovi uvjerenja svoje savjesti ili vjere. To obično zahtijeva poseban zahtjev za izuzećem od članstva u sindikatu i izlazak pred neki forum (sud). Zbog toga će adventisti biti spremni izravno se nagoditi s poslodavcem ili zaposlenicima oko radnih uvjeta ili plaće bez taktike sukobljivanja skupina koje vrše pritisak ili sindikata.

Pravni sporovi

Pavao u Rimljanima 12,18.19 kaže: “Ako je moguće — koliko je do vas — budite u miru sa svima! Ne osvećujte se, ljubljani, sami, već to prepustite srdžbi Božjoj, jer stoji pisano: ‘Osveta je moja — veli Gospodin — ja ću je vratiti.’” Zbog toga kršćanin treba učiniti sve da bi mirno i nesebično riješio takve sporove.

U 1. Korinćanima 6,7.8 Pavao govori o istom problemu i predlaže da je na kraju bolje pretrpjeti nepravdu i štetu nego ući u sukob s bratom. U takvim stvarima Božji narod treba pokazati Kristov nesebični duh (Filipijanima 2,3-5). Trebamo se sjetiti Njegovog obećanja da će “krotki naslijediti zemlju” (Matej 5,5).

Postoje trenuci kad će Isusov sljedbenik biti spreman podnijeti nepravdu radije nego stvoriti problem i prouzročiti sukob. Nepravda i loše postupanje bit će cijena koju neki moraju platiti da bi mogli posvjedočiti o Božjoj ljubavi i postupiti prema zlatnom pravilu (Matej 7,12).

Odnosi prema drugim crkvama

Zadaća kršćanske crkve

Kad je Isus osnovao svoju crkvu na Zemlji, učinio je to da bi ona objavila radosnu vijest o spasenju i dovršila djelo koje je On započeo. Učenici su dobili nalog: “Idite po svemu svijetu i propovijedajte Radosnu vijest svakom stvorenju” i “Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio!” (Marko 16,15; Matej 28,19.20)

Prvu kršćansku crkvu činili su Isusovi sljedbenici iz različitih zemalja i kultura. To nije bila neka posebna vjerska zajednica, već je predočavala “Tijelo Kristovo”, članove Božjega kućanstva nazidanog “na pravom temelju — na apostolima i prorocima, a zaglavni je kamen sam Krist Isus” (Efežanima 2,20).

Danas je crkva podijeljena u mnoge denominacije zbog različitih doktrina i tradicija. Međutim, većina kršćanskih crkava prihvaća Bibliju i vjeruje u spasenje po Isusu Kristu. Postoje zajednička područja slaganja i želja da se ostvari zadaća crkve.

Naša posebna uloga i vijest

Adventisti vjeruju da u ove posljednje dane trebaju ispuniti osobitu ulogu kao “ostatak” Božje crkve koja je postojala u svim vremenima (Otkrivenje 2. i 3. poglavlje; 12,17). Ne vidimo nikakve potrebe za natjecanjem s drugim crkvama, ali moramo poštivati Božju zapovijed i “proricati o mnogim pucima, narodima, jezicima i kraljevima” (Otkrivenje 10,11).

Određena vijest koju trebamo objaviti u ove posljednje dane prikazana je u Otkrivenju 14. poglavlju kao vijest trojice anđela neposredno prije Isusovog dolaska. Opisana je kao neprolazna radosna vijest namijenjena “svakom narodu i plemenu, jeziku i puku” (Otkrivenje 14,6). Štoviše, mi trebamo ovome svijetu u posljednje vrijeme objaviti istinu o Bogu. Tu važnu vijest ne možemo prepustiti drugima. “Tama pogrešnih zamisli o Bogu obavlja ovaj svijet. Ljudi više ne poznaju pravi Božji karakter. Pogrešno su ga shvatili i pogrešno protumačili. Upravo u to vrijeme treba se objaviti božanska poruka koja prosvjetljuje svojim utjecajem, poruka koja ima spasonosnu moć. Treba ‘u susret zaručniku’ objaviti istinu o Božjem karakteru. Tamu ovoga svijeta treba odagnati svjetlo Njegove slave, svjetlo Njegove dobrote, milosti i istine.” (Ellen G. White, *Isusove uspoředbe*, str. 285, 286)

Zbog toga su adventisti pozvani ići i tu vijest objaviti svuda. Zato ne mogu prihvatiti nikakvu teritorijalnu podjelu ili ograničenja da djeluju samo u dodijeljenim područjima.

Vrijednost drugih crkava

Adventisti priznaju vrijednost drugih kršćanskih zajednica i raduju se, kao Pavao, kad god se naviješta Evanđelje o Isusu Kristu (Filipljanima 1,15-18). Svjesni smo da je istina progresivna, da Bog prihvaća ljude kakvi jesu i vodi ih dubljem poznavanju istine i prisnjoj zajednici sa sobom (Izreke 4,18; Djela 17,23.30; 10,34.35; Ivan 16,13). Adventisti ne smiju prezirati niti pokušati spriječiti djelovanje drugih kršćana, već prihvatiti da su svi koji priznaju Isusovo ime Božja djeca (Marko 9,38-40; Ivan 4,2.15; 5,1; 1. Korinćanima 12,3).

iskreni kršćani u drugim crkvama

Držeći na umu navedene tekstove, priznajemo da su mnoga Božja vjerna djeca u drugim crkvama i religijama. Sâm Isus je rekao: "Imam i drugih ovaca, koje nisu iz ovog ovčinjaka; i njih mi treba dovesti; one će čuti glas moj, te će biti jedno stado i jedan pastir." (Ivan 10,16)

"U svakoj crkvi ima iskrenih kršćana..." (Ellen G. White, *Evangelism*, str. 234) "U našem svijetu ima mnogo kršćanskih djelatnika koji još nisu čuli za veličanstvene i čudesne istine koje poznajemo. Oni obavljaju dobro djelo u skladu sa svjetlošću koju imaju." (*Testimonies to Ministers*, str. 416)

Posljednji poziv upućen Božjem narodu opisan je u Otkrivenju: "Izidite iz nje, moj narode!" (Otkrivenje 18,4) To pokazuje da je mnogo Božjeg naroda još uvijek u otpalim crkvama. Naš posao nije da ih osuđujemo, već da ih s ljubavlju pozivamo. "No bez obzira na vrlo rasprostranjeno opadanje vjere i pobožnosti, u tim crkvama ima pravih Kristovih sljedbenika. Prije nego što Božji sudovi padnu na Zemlju, u Gospodnjem će narodu doći do takvog buđenja prvobitne pobožnosti kakve nije bilo od doba apostola. ... Mnogi će propovjednici i ljudi radošno prihvatiti velike istine što ih je Bog odlučio objaviti u to doba da bi se narod pripremio za drugi Gospodnji dolazak." (Ellen G. White, *Velika borba*, str. 367)

Uljudno i taktično djelovanje

Kad dolaze u kontakt s drugim vjerskim skupinama, adventisti trebaju biti vrlo pažljivi da ne izazovu sukob ili protivljenje. Svoju vijest trebamo iznijeti taktično i diskretno. Isus je rekao: "Budite mudri kao zmijske, a bezazleni kao golubovi!" (Matej 10,16) Ellen G. White kaže: "Kad počnete raditi u novom kraju, nemoj-

te misliti da je vaša dužnost ljudima odmah kazati: 'Mi smo adventisti sedmoga dana. Vjerujemo da je subota dan odmora i ne vjerujemo u besmrtnost duše. To će često stvoriti veliku zapreku između vas i onih do kojih želite doprijeti. Kad vam se pruži prigoda, govorite im o točkama doktrine s kojima se možete složiti. Govorite o potrebi praktične pobožnosti. Pokažite im da ste kršćanin, da želite mir i da volite njihove duše. Neka vide da ste savjesni. Tako ćete steći njihovo povjerenje, a onda će biti dovoljno vremena za doktrine.' (*Gospel Workers*, str. 119.120)

"Kad radite u nekom mjestu gdje dušama počinju otpadati ljuske s očiju pa vide ljude koji hodaju kao stabla, budite jako pažljivi da istinu iznesete tako da ne izazovete predrasude i ne zatvorite vrata srca za istinu. Složite se s ljudima u svemu u čemu se možete dosljedno složiti." (*Evangelism*, str. 141, 142)

"U iznošenju vijesti nemojte ustati protiv drugih crkava. ... Božji anđeli vide u raznim vjerskim zajednicama mnoge do kojih možemo doprijeti samo uz najveći oprez." (*Evangelism*, str. 576; vidi i *Radni propisi Generalne konferencije*, broj 0 75 u Dodatku.)

Zbog toga moramo naučiti surađivati s drugim kršćanskim crkvama koliko je god to moguće i učiniti sve da bismo uklonili predrasude i nesporazume. Ne izazivajmo neprijateljstvo javnim napadanjem drugih crkava. Propovijedajmo istinu s jednostavnošću i ljubavlju i učimo narod da pokaže vjersku snošljivost.

Rad s drugim propovjednicima

Važno je pokazati prijateljstvo i kršćansku uljudnost prema propovjednicima drugih crkava. Neke najgorčenije protivnike istine Bog će obratiti i uporabiti kao Savla iz Tarza. Ellen G. White kaže: "Naši propo-

vjednici trebaju se nastojati približiti propovjednicima drugih vjerskih zajednica. Molite se za te ljude, za koje Krist obavlja posredničku službu, i molite se s njima. ... Naši propovjednici trebaju odlučiti da će posebno raditi s propovjednicima. Neka ne ulaze u sukob s njima, već ih s Biblijom u ruci pozovu da proučavaju Riječ. ... Potrebno je mnogo mudrosti da se dopre do propovjednika i utjecajnih ljudi.” (*Evangelism*, str. 562)

Uporaba sumnjivih metoda

Neki mogu doći u kušnju da uporbaju metode prisiljavanja ili primamljivanja kako bi zadobili sljedbenike za svoju vjeru. Mi adventisti ne odobravamo takve metode. Prolazne prednosti, financijski poticaji ili metode primjene sile ne smijemo nikad uporabiti u pripremi kandidata za članove crkve. Opredijeljenost za Krista i Crkvu mora biti neovisna odluka svakog pojedinca u skladu s osvjedočenjima vlastite savjesti (obratimo osobitu pozornost na *Radne propise Generalne konferencije*, broj 0 75 u Dodatku).

Da bismo izbjegli optužbu da “krademo ovce”, smatramo mudrim informirati one kojih se tiče o odluci novog vjernika i o njegovoj osvjedočenosti.

Lažna učenja

Pa ipak, adventisti su svjesni da Sveti Duh ne pokreće sve koji tvrde da su kršćani ili da prihvaćaju istine Svetog pisma. Isus je rekao: “Neće svaki koji mi govori: ‘Gospodine, Gospodine!’ ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji vrši volju moga nebeskog Oca.” Premda su prorokovali i izgonili demone pomoću Njegova imena, On tvrdi da nikad nije poznavao te “zlotvore” (Matej 7,21-23). Isus je rekao da će se prije Njegova

dolaska pojaviti “lažne mesije i lažni proroci” (Matej 24,5.11.24). Novi zavjet spominje vrijeme otpada, kad ljudi neće vjerovati u istinu (2. Solunjanima 2,3-12; vidi i Djela 20,29.30; 2. Petrova 2,1.2). Otkrivenje opisuje otpalu crkvu kao Babilon — bludnicu i lažnog proroka (Otkrivenje 17. i 18. poglavlje; 16,13; 19,20). Božja posljednja vijest opomene usmjerena je protiv lažnog učenja toga sustava (Otkrivenje 14,8; 18,2-5).

Ekumenski pokreti

Adventisti čeznu za istinskim jedinstvom vjere i uvjerenja za koje se Isus molio da vlada među Njegovim sljedbenicima (Ivan 17,21.22). Mi pohvaljujemo sve iskrene pokušaje kršćana da surađuju u zadaći i konačnom jedinstvu u Duhu. Međutim, ekumenski pokret obilježavaju elementi doktrinarnog kompromisa koje ne možemo prihvatiti, a pojavljivanje organizacije ujedinjenih otpalih crkava odraz je opisa “lažnog proroka” u biblijskom proročanstvu.

Postoji snažna tendencija da se te crkve politički miješaju s državom i zbog toga adventisti ne traže članstvo u takvim organizacijama, već zadržavaju samo status promatrača. U većini krajeva u svijetu predstavnik Adventističke crkve obično je nazočan sastancima tih ekumenskih organizacija kao promatrač ili pridruženi član da bi poticao na suradnju i razumijevanje, ali u njima nemamo puno članstvo.

Kršćani i druge organizacije

Tajna društva, dobrotvorni klubovi i partnerstvo

U nekim krajevima postoje društva ili klubovi kao što je zidarska loža (masoni). Te organizacije često zahtijevaju posebnu “inicijaciju” kao pristup u članstvo. Aktivnosti i sastanci tih skupina često se održavaju u tajnosti ili samo za muškarce. Njihova se organizacija sastoji od hijerarhije tajnoga reda. Nijedan adventist ne treba se pridružiti takvim tajnim društvima. Biblija kaže: “Što ima pravednost s bezakonjem? Što li je zajedničko svjetlu i tmini? ... Zato izidite između njih i odvojite se — veli Gospodin!” (2. Korinćanima 6,14.17)

Ellen G. White je napisala poduži tekst o zlima tajnih društvima pa je 1893. objavila traktat s naslovom “Trebaju li kršćani postati članovi tajnih društava?” Danas ga nalazimo u *Selected Messages* (sv. 2, str. 120—140). Pisala je: “Oni koji stoje pod krvlju uprskanom zastavom Kneza Emanuela, ne mogu se sjediniti sa slobodnim zidarima ili s bilo kojom tajnom organizacijom. Božji pečat neće biti stavljen ni na koga tko održava takvu vezu...” (str. 140).

Dobrotvorni klubovi

Međutim, neki su klubovi organizirani u dobrotvorne svrhe i služe društvenoj zajednici pa im pristupaju uglavnom stručne osobe. Takvi klubovi, primjerice Rotary i Lions, obično imaju visoka moralna načela i uključeni su u mnoge dobrotvorne projekte.

Premda sve adventiste neće privlačiti članstvo u tim klubovima, takve organizacije pružaju izvanredne

prigode vjernicima koji imaju smisla za društvene kontakte da se povežu s neadventistima i budu dobri svjedoci. Mnogi su adventistički poslovni ljudi i pastori bili uključeni u te klubove i pridonijeli zadovoljavanju potreba društvene zajednice.

Partnerstvo

Partnerstvo u poslovnim pothvatima može biti način da izbjegnemo probleme vezane uz izravno zaposlenje (rad subotom, sumnjivi postupci i drugo). Neka su partnerstva bila blagoslov kako za pojedince, tako i za crkvu. Ali ako neki adventist želi stupiti u partnerstvo s nekim tko nije adventist, vjerojatno će imati problema s trgovanjem subotom, s vrstom robe koju prodaje i s mnogim drugim stvarima. Za njega je najbolje da se ne ujarmi s nevjernicima (2. Korinćanima 6,14). Osim toga, poslovni aranžmani često su bili izvor poteškoća između vjernika crkve. Oni koji razmišljaju o partnerstvu s drugom osobom, moraju biti potpuno svjesni rizika i opasnosti kojima se izlažu. Crkva ne može ni u kojemu slučaju biti odgovorna za poslovne pothvate vjernika.

Kako se uključiti?

Kao tajniku crkve u Odjelu za javne poslove i vjersku slobodu povjerena vam je odgovornost za promicanje vjerske slobode, razumijevanja i suradnje prema vjerskoj toleranciji u mjesnoj crkvi i u društvenoj zajednici. Navodimo nekoliko savjeta kako da se uključite i vjersku slobodu učinite dijelom djelovanja svoje mjesne crkve:

1. Provedite istraživanje u svojoj mjesnoj crkvi da biste saznali koji vam vjernici mogu pomoći u organi-

ziranju aktivnosti kojima ćete promicati vjersku slobodu. Tražite odvjetnike, novinare, građanske aktiviste, socijalne radnike i članove stručnih i društvenih udruga. Ako ih pozovete, oni će biti skupina koja vam može pomoći u provođenju vašega programa vjerske slobode.

2. Predložite svojoj mjesnoj crkvi organiziranje Odbora za vjersku slobodu. Tražite savjet, podršku i odobrenje pastora i odbora mjesne crkve.
3. Postavite određene ciljeve, odredite vrijeme i izaberite osoblje da promiče vjersku slobodu. Među vašim ciljevima mogu biti:

Promicanje vjerske slobode u crkvi i u društvu izdavanjem biltena, organiziranjem relija i skupina za raspravu.

Obilježavanje Dana vjerske slobode.

Promičite pretplatu na časopise o vjerskoj slobodi i drugim prikladnim temama. Pripremite popis pojedinaca ili organizacija u svojoj društvenoj sredini koje će imati koristi od primanja takvog materijala kao darova od vaše crkve. Međunarodna praksa pokazuje da takav pothvat može biti vrlo uspješan. Među onima na koje računate mogu biti gradske knjižnice, novinski urednici, vjerske ili crkvene vođe, odvjetnici, gradonačelnikov ured i, naravno, vaš zastupnik u mjesnoj vlasti ili član parlamenta.

Kad planirate neki program, svakako razmotrite koliko će stajati predložene aktivnosti. Neka odbor odobri novac. Do novca možete doći posebnim skupljanjem, a dijelom i od pretplate.

4. Razmotrite osnivanje knjižnice s literaturom koja se bavi problemima vjerske slobode.

5. Pripremite popis društvenih organizacija, koji će služiti za slanje pozivnica, javnih oglašavanja i drugog materijala.
6. Uspostavite vezu s mjesnim građanskim i društvenim organizacijama, skupinama za ljudska prava (Amnesty International, Prijatelji UN-a, HHO i drugi), vjerskim organizacijama i crkvama.
7. Odredite osobu kojoj ćete povjeriti da prati ljudska prava, posebice vjersku slobodu, u društvenoj zajednici, ali i na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Povremeno organizirajte posebnu akciju u prilog vjerskoj slobodi ili protiv vjerske nesnošljivosti.
8. Informirajte lokalni tisak i medije o svojim aktivnostima. Pozovite urednike da sudjeluju u vašim aktivnostima i da objave informacije o njima.
9. Možda ćete ustanoviti godišnju nagradu za osobu koja se iskazala u promicanju vjerske slobode. Takva nagrada (diploma ili plaketa) može postati dio programa za vaš Dan vjerske slobode.
10. Dio vašega uspjeha ovisit će o tome kako ste povezani sa svojom konferencijom i/ili unijom. Vođe u konferenciji izvor su vam informacija i pomoći.

izvori za vjersku slobodu

Adventistička crkva je pokroviteljica dviju međunarodnih udruga koje promiču načela vjerske slobode. To su Međunarodna udruga za vjersku slobodu (*International Religious Liberty Association — IRLA*) sa sjedištem u Silver Springu, Maryland, SAD, i Međunarodna udruga za obranu vjerske slobode (*International Association for the Defense of Religious Liberty — IADRL*) sa sjedištem u Bernu u Švicarskoj. Obje orga-

nizacije promiču zaštitu vjerske slobode priređivanjem svjetskih kongresa i kontaktima s međunarodnim organizacijama i organizacijama za zaštitu ljudskih prava te kontaktima s vlastima u državama.

Obje udruge promiču vjersku slobodu preko različitih časopisa. Adventisti su već 1886. izdavali *American Sentinel*, časopis koji je 1906. dobio naziv *Liberty*. To je dvomjesečnik namijenjen čitateljima u Sjevernoj Americi. Časopis *Conscience and Liberty* izdaje se od 1948. u Europi na više jezika: francuskom, njemačkom, talijanskom, španjolskom, portugalskom, hrvatskom (*Savjest i sloboda*)* i srpskom. Godine 1989. uvedeno je englesko izdanje toga dvomjesečnika kao službenog glasila IADRL-e.

Fides et Libertas je stručni časopis koji izdaje IRLA. Namijenjen je osobama koje kreiraju javno mišljenje, diplomatima, zakonodavcima i akademikima. U njemu je skup članaka koji obrađuje široku lepezu predmeta i aktivnosti vezanih uz vjersku slobodu. Časopis prikazuje temeljito istražene materijale stručnjaka različitih svjetonazora o vjerskim temama. Među čitateljima i pretplatnicima časopisa *Fides et Libertas* su državnici, pravnici, znanstvenici, vjerske vođe, novinari, edukatori, zastupnici ljudskih prava, kreatori javnog mišljenja te svi koji žele biti informirani o vjerskoj sceni i žele pridonijeti većoj vjerskoj snošljivosti, slobodi, pravdi i miru.

* Osim časopisa *Savjest i sloboda* (koji na hrvatskom jeziku izlazi povremeno u obliku knjige formata A5 sa stotinjak stranica), Udruga za vjersku slobodu u Republici Hrvatskoj od 1995. godine izdaje i časopis *Vjerska sloboda* (glasilo Udruge za vjersku slobodu u Republici Hrvatskoj, formata A4 s dvadeset do trideset stranica).

Dodatak 1.

Deklaracija Kršćanske adventističke crkve (Crkve adventista sedmoga dana) o odnosima crkve i države

Preambula

Bog je ljubav. Njegova vladavina ovim svemirom temelji se na spremnoj poslušnosti Njegovoga stvorenja, izazvanoj Njegovom veličanstvenom dobrotom.¹ Bog prihvaća samo vjeru koja prebiva u ljudskom srcu² i postupke potaknute ljubavlju.³ Međutim, ljubav nije predmet građanskih propisa. Ljubav se ne može izazvati zapovijedi niti podržati zakonom. Zbog toga su nastojanja da se vjera ozakoni po svojoj naravi u suprotnosti načelu prave religije i, prema tome, oprečna Božjoj volji.⁴

¹ “Bog želi da Mu sva stvorenja služe iz ljubavi, službom koja izvire iz poštovanja prema Njegovu karakteru. On ne nalazi zadovoljstvo u prisilnoj poslušnosti i svima daruje slobodnu volju da Mu mogu dragovoljno služiti.” (Ellen G. White, *Patrijarsi i proroci*, str. 16)

² Ezekiel 36,26.

³ 1. Korinćanima 13. poglavlje.

⁴ Katkad se uzima primjer drevnog Izraela kao opravdanje za suvremene pokušaje ozakonjenja onoga što je vezano uz religiju. Takva opravdanja pogrešno primjenjuju biblijski primjer. Za razmjerno kratko razdoblje povijesti ove Zemlje Bog je uporabio određene metode da bi sačuvao svoju vijest za svijet. Te su metode bile utemeljene na uzajamno prihvaćenom Savezu između Boga i jedne obitelji koja je prerasla u razmjerno mali narod. Tijekom toga razdoblja Bog je izravno vladao na način koji otad više nije primijenio. Iskustvo izravne Božje vladavine utemeljene na uzajamno pri-

Bog je stavio naše praroditelje na ovu Zemlju s mogućnošću izbora između dobra i zla.⁵ Naraštaji koji su slijedili imali su sličnu mogućnost. Tu slobodu izbora, koju je Bog dao, čovjek ne treba kršiti.

Prikladan odnos između religije i države najbolje je pokazan u životu našega Spasitelja i primjera, Isusa Krista. Kao jedno s Božanstvom, Isus je imao neusporodivu vlast na Zemlji. Imao je božanski uvid,⁶ božansku snagu⁷ i Svetu povelju.⁸ Ako je itko u povijesti svijeta imao pravo nametnuti drugima bogoštovlje kakvo je odredio, onda je to bio Isus Krist. Pa ipak, Isus se nikad nije poslužio silom da bi širio Evanđelje.⁹ Kristovi sljedbenici trebaju slijediti taj primjer.

Kršćanska adventistička crkva od samoga je početka nastojala slijediti Kristov primjer zagovarajući slobodu savjesti kao sastavni dio svoje evanđeoske zadaće. Kako se uloga Adventističke crkve u društvu širi, prikladno je utvrditi načela koja vode crkvu u svijetu u našim kontaktima s vlastima zemalja u kojima djelujemo.

Sloboda savjesti

U srži adventističke vijesti je naše trajno uvjerenje da svima treba jamčiti slobodu savjesti. Sloboda savje-

hvaćenom Savezu, premda vrlo važno za naše razumijevanje Gospodina, nije izravno primjenjivo na način kako bi trebale vladati suvremene države. Umjesto toga primjenjiviji je primjer odnosa između crkve i države koji je dao Isus Krist.

⁵ Postanak 3. poglavlje.

⁶ Vidi, primjerice, Ivan 4,17-19.

⁷ Vidi, primjerice, Ivan 11. poglavlje.

⁸ 1. Ivanova 2,1.

⁹ Sasvim suprotno Isus je izričito rekao da Njegovo "kraljevstvo ne pripada ovomu svijetu" i zbog toga Njegove sluge nemaju pravo silom nametnuti vlast (Ivan 18,36).

sti uključuje slobodu vjerovanja i potpunog prakticiranja vjere po izboru, slobodu nevjerovanja ili nepracticiranja vjere, slobodu promjene vjere i slobodu osnivanja i djelovanja vjerskih institucija u skladu s vjerom. Mi odlučno radimo na poboljšanju zakonske i političke zaštite vjerske slobode i podržavamo široko tumačenje narodnih i međunarodnih povelja koje jamče zaštitu te slobode.¹⁰

Kao kršćani, adventisti priznaju legitimnu ulogu organizirane vlasti u društvu.¹¹ Podržavamo pravo države da ozakonjuje svjetovne stvari i podupiremo poštivanje takvih zakona.¹² Međutim, kad se suočimo sa situacijom u kojoj je zakon zemlje protivan biblijskim nalogima, držimo se biblijskog načela da se treba više pokoravati Bogu nego čovjeku.¹³

Adventistička posvećenost slobodi savjesti prepoznaje da postoje granice te slobode. Sloboda vjere može

¹⁰ Vidi, primjerice, Opću deklaraciju Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima, Članak 18.; Američku konvenciju o ljudskim pravima, Članak 12.; Afričku povelju o ljudskim i narodnim pravima, Članak 8.; Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Članak 9.; Ustav Republike Južne Afrike, Članak 15.; Ustav Federativne Republike Brazila, Članak 5.; Ustav Republike Južne Koreje, Članak 20.; Ustav Komonvelta Australije, Članak 116.; Ustav Indije, Članci 25—28; Ustav Sjedinjenih Američkih Država, Prvi amandman.

¹¹ 1. Petrova 2,13-17.

¹² Rimljanima 13. poglavlje.

¹³ Djela 5,29; “Božji narod će priznati ljudsku vlast kao božanski određeno uređenje, a poslušnost njoj učiti će kao svetu dužnost, unutar njezina zakonita djelokruga. Ali kad se njezini zahtjevi sukobe s Božjim zahtjevima, Boga moramo slušati više nego ljude. Božju riječ treba smatrati višom od ljudskog zakonodavstva. A ‘tako kaže Gospodin’ ne može se zamijeniti riječima ‘tako kaže crkva’ ili ‘tako kaže država’. Kristovu krunu treba uzdignuti iznad kruna zemaljskih vladara.” (Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, sv. 6, str. 402)

postojati samo u okviru zaštite legitimnih i jednakih prava drugih u društvu. Kad društvo ima neku nužnu potrebu, kao što je zaštita njegovih građana od neposredne povrede, ima pravo ukinuti vjersku praksu. Takvo ukidanje treba provesti tako da što manje ograničava vjersku praksu i da još uvijek štiti one koji su njime ugroženi. Ograničenja slobode savjesti da bi se društvo zaštitilo od uvreda ili sličnih neopipljivih povreda, od hipotetičnih opasnosti ili da nametne društveno ili vjersko slaganje s mjerama kao što su nedjeljni zakoni ili drugi državom nametnuti blagdani, nisu legitimna ograničenja slobode.

Adventisti su pozvani zastupati načelo slobode savjesti za sve. U skladu sa svojom ljubavi prema drugima,¹⁴ moramo biti spremni zauzeti se za skupine kojima država neumjesno krši slobodu savjesti. Takvo djelovanje može dovesti do osobnog i zajedničkog gubitka. To je cijena koju moramo biti spremni platiti da bismo slijedili našega Spasitelja koji je dosljedno zagovarao one koji su bili u nemilosti i izvlašteni.¹⁵

Sudjelovanje u vlasti

Kršćanska adventistička crkva svjesna je duge povijesti uključivanja Božjega naroda u građanske poslove. Josip je obnašao građansku vlast u Egiptu.¹⁶ Daniel je došao na vrh građanske vlasti u Babilonu i zemlja je od toga imala koristi.¹⁷ U našoj crkvenoj povijesti adventisti su se udružili s drugim vjerskim i svjetovnim organizacijama da bi utjecali na građanske vlasti da se

¹⁴ Matej 22,39.

¹⁵ Vidi, primjerice, Luka 4,18; Matej 5,1-12; Luka 10,30-37.

¹⁶ Postanak 41,40-57.

¹⁷ Daniel 6,3.

ukine ropstvo i unaprijedi vjerska sloboda. Međutim, vjerski utjecaji nisu uvijek doveli do poboljšanja društva. Vjerska progonstva, vjerski ratovi i mnogobrojni primjeri društvenog i političkog tlačenja, počinjeni po nalogu vjerskih ljudi, potvrđuju opasnosti koje postoje kad se državna sredstva koriste za ostvarenje vjerskih ciljeva.

Rast Kršćanske adventističke crkve posljedica je sukladnog rasta naše sposobnosti da politički utječemo u nekim područjima svijeta. Taj politički utjecaj sâm po sebi nije problematičan. Adventisti mogu težiti za položajima građanske uprave.¹⁸ Ali moramo uvijek biti svjesni opasnosti koje su povezane s vjerskim utjecajem na građanske poslove i neumorno ih izbjegavati.

Kad adventisti postanu vođe ili utječu na šire društvo, to trebaju činiti u skladu sa zlatnim pravilom.¹⁹ Zato trebamo raditi na ostvarenju snažne vjerske slobode za sve i ne smijemo se koristiti svojim utjecajem na političke i građanske vođe da bismo unaprijedili svoju vjeru ili ograničili vjeru drugima. Adventisti moraju ozbiljno shvatiti građanske odgovornosti. Trebamo sudjelovati u glasovanju kad je moguće da to činimo čiste savjesti²⁰ i trebamo dijeliti odgovornosti u izgradnji na-

¹⁸ "Gajite li tajnu želju da jednog dana dostignete vrhunac intelektualne veličine, da sjedite u savjetodavnim i zakonodavnim tijelima i surađujete u donošenju zemaljskih zakona? U tim težnjama nema ničeg zloga. Svatko od vas može postići postavljeni cilj. Ali ne trebate se zadovoljiti sićušnim uspjesima. Uprite pogled gore; ne štedite trud da biste dostignuli viši cilj." (Ellen G. White, *Fundamentals of Christian Education*, str. 82)

¹⁹ "Sve što želite da ljudi čine vama, činite i vi njima!" (Matej 7,12)

²⁰ Premda adventisti trebaju glasovati, pozvani su da glasuju uz razmatranje potkrijepljeno molitvom. Vidi Ellen G. White, *Selected Messages*, sv. 2, str. 337 (savjet da adventisti glasuju), *Fundamentals of Christian Education*, str. 475 (tvrdnja da adventisti ne

ših društvenih zajednica. Međutim, adventisti ne trebaju biti prezaokupljeni politikom niti se koristiti propovjedaonicom ili našim publikacijama za širenje političkih teorija.²¹

Adventisti koji su građanske vođe moraju se nastojati držati najviših mjerila kršćanskog ponašanja. Kao suvremene Daniele Bog će ih voditi, a njihova vjernost Bogu bit će blagoslov njihovim društvenim zajednicama.

Predstavnici u vlasti i međunarodnim tijelima

Tijekom povijesti Božjega naroda Gospodin je smatrao potrebnim izabrati pojedince koji će Njegovu vijest prenijeti vladarima onoga doba. Abraham,²² Josip²³ i Mojsije²⁴ izravno su kontaktirali s faraonima svojega doba. Esterina nazočnost na dvoru kralja Ahasvera spasila je Božji narod od uništenja.²⁵ Daniel je prvo bio predstavnik u Babilonskom Carstvu,²⁶ a poslije u carstvu Kira Perzijanca i Darija Medijca.²⁷ Pavao je donio Evanđelje vladajućoj klasi Rimskog Carstva.²⁸ Mnogi veliki reformatori stajali su pred vladarima svojega doba u obrani svojih gledišta. Bili bismo nemarni kad u ovo doba

mogu sa sigurnošću glasovati za političke stranke) i *Last Day Events*, str. 127 (adventisti postaju sudionici u grijesima političara ako podrže kandidate koji ne podupiru vjersku slobodu).

²¹ Ellen G. White, *Fundamentals of Christian Education*, str. 475.

²² Postanak 12,15-20.

²³ Postanak 41. poglavlje.

²⁴ Izlazak od 4. do 12. poglavlja.

²⁵ Estera 8. poglavlje.

²⁶ Daniel od 3. do 5. poglavlja.

²⁷ Daniel 1,21 i 5,31 do 6,28.

²⁸ Djela od 23. do 26. poglavlja.

ne bismo nastojali prikazati Krista vođama ovoga svijeta.

Adventisti su pozvani da budu glas koji zastupa slobodu savjesti u ovome svijetu.²⁹ Uz tu zadaću ide razvijanje odnosa sa zemaljskim vlastima.³⁰ Da bismo to učinili, Adventistička crkva imenuje predstavnike u vladama i međunarodnim tijelima koja utječu na zaštitu vjerske slobode. Taj posao moramo smatrati bitnim za našu evanđeosku zadaću i mora nam biti od najveće važnosti osigurati mogućnosti za svoju nazočnost.

Očekivanja u vlasti

Vlasti su uspostavljene da bi služile potrebama onih kojima vladaju. Zbog toga moraju osigurati stanovništvu zaštitu temeljnih ljudskih prava, uključujući i slobodu savjesti. Država mora nastojati izgraditi zajednice u kojima postoji javni red, javno zdravlje, čist okoliš i ozračje koje neće nepotrebno ograničavati mogućnost građana da podižu obitelji i slobodno istražuju sve elemente svoje ljudskosti. Odgovornost je države da nastoji ukloniti diskriminaciju na osnovi rase, etničkog podrijetla, društvenog položaja, religije, političke opredijeljenosti i spola te da svojim stanovnicima jamči jednak pristup neovisnom sudstvu. Države su odgovorne za zaštitu ne samo onih koji žive unutar njihovih granica, već i da rade na zaštiti ljudskih prava u međunarodnoj zajednici i da osiguraju sklonište progonjenima.

²⁹ "Mi ne vršimo Božju volju ako mirno sjedimo i ne učinimo ništa da bismo sačuvali slobodu savjesti." (Ellen G. White, *Testimonies to the Church*, sv. 5, str. 714)

³⁰ "Kraljevi, guverneri i skupštine trebaju upoznati istinu preko vašega svjedočenja. To je jedini način da svjedočenje o svjetlosti i istini može doprijeti do ljudi na visokom položaju." (Ellen G. White, *Review and Herald*, 15. travnja 1890.)

Recept za primanje novčanih sredstava od vlasti

Adventisti su dugo raspravljali o tome trebaju li crkva ili njezine ustanove prihvatiti sredstva od vlasti. S jedne strane crkva je učila da Gospodin pokreće srca ljudi u građanskoj vlasti i da crkva ne treba postavljati zapreke koje bi onemogućile pomaganje napredovanja Njegovoga djela.³¹ S druge strane crkva je upozorena na sjedinjenje crkve i države.³²

Kad zakoni neke zemlje dopuštaju pomaganje države crkvama ili njihovim institucijama, naša načela dopuštaju primanje novčanih sredstava, ako ona nisu popraćena uvjetima koji umanjuju mogućnost da slobodno prakticiramo i promičemo svoju vjeru, da na posao primamo samo adventiste, da zadržimo upravu samo u adventističkim rukama i da bez kompromisa poštujemo načela izražena u Bibliji i spisima Ellen G. White. Osim toga, da bismo izbjegli sjedinjenje crkve i države, ne smijemo primati državna sredstva za plaćanje vjerskih aktivnosti kao što su bogoslužja, evanđeoski rad, izdavanje vjerskog štiva ili za plaće onih koji rade u crkvenoj administraciji ili u službi propovije-

³¹ "Dokle god smo na ovome svijetu i dok se Božji Duh bori sa svijetom, mi trebamo primati i iskazivati naklonost. Svijetu trebamo dati svjetlo istine kako je prikazano u svetim Pismima, a od svijeta trebamo primiti ono na što ih Bog pokreće da učine za Njegovu djelo. Bog još nije zatvorio vrata milosrđa. Gospodin još uvijek utječe na srca kraljeva i vladara u prilog svojemu narodu. Na nama je, koji smo duboko zainteresirani za pitanje vjerske slobode, da ne prezremo nijednu naklonost niti odbijemo pomoć na koju je Bog potaknuo ljude da je pruže za napredak Njegovoga djela." (Ellen G. White, *Testimonies to Ministers*, str. 197—203)

³² "Zajednica Crkve i države, pa bilo to u najmanjem obliku, premda naoko približava svijet Crkvi, u biti približava Crkvu svijetu." (Ellen G. White, *Velika borba*, str. 234)

danja, osim za obavljanje duhovnih službi onima čiji život je toliko reguliran od države da bi potrebe za takvom službom bile nepraktične bez umiješanosti države.³³

U slučajevima kad prihvaćanje državne pomoći ne krši ta načela, treba pomnjivo razmotriti treba li prihvatiti državna sredstva. Stalna državna pomoć, nasuprot jednom novčanom prilogu, osobita je opasnost. Zapravo je nemoguće da ustanove ne postanu djelomice ovisne o stalnom financiranju od države. Takvo financiranje uvijek prate državni propisi. Premda ne moraju kršiti kršćanska načela, kad je novac prvi put primljen, ti se propisi mogu mijenjati. U slučaju da se propisi vezani uz primanje državne pomoći promijene pa zahtijevaju napuštanje načela koja su za naše ustanove opisana u Bibliji i u savjetima Ellen G. White, stalno financiranje od države moramo odbiti, čak i onda kad ustanovu moramo zatvoriti, prodati ili značajno restrukturirati.

Kad adventisti prihvate financiranje od države, takvim novčanim sredstvima moramo raspolagati savršeno pošteno. To uključuje i strogo poštivanje propisa koji su vezani uz sredstva i primjenu rigoroznih knjigovodstvenih propisa. Ako ne postoje procedure koje osiguravaju prihvaćanje tih mjerila, moramo odbiti ponudena sredstva.

U nekim iznimnim prilikama adventisti mogu biti nazočni u nekoj zemlji samo ako vode programe koje nadzire država, a koji zabranjuju otvoreno svjedočenje. Mnogo molitava i razmišljanja treba posvetiti poslje-

³³ U toj kategoriji su kapelani koje država prihvaća da duhovno služe vojnim osobama, oni koji djeluju u zatvoru, u državnim bolnicama i oni koji su na sličan način ograničeni na državne ustanove ili čiji život na sličan način uglavnom regulira država.

dicama sudjelovanja u takvim programima. Moramo voditi računa o tome pomažemo li svojim sudjelovanjem vlastima u očuvanju restriktivne politike, povezuje li sudjelovanje ime Adventističke crkve s vlastima koje prisiljavaju i hoće li sudjelovanje uskoro ili nešto kasnije pružiti prigodu za širenje Evandjelja, uključujući vijest trojice anđela³⁴ u toj zemlji. Moramo oprezno izbjegavati svaku povezanost Kristova imena s režimima koji tlače i brutalno postupaju sa svojim stanovništvom.

Zaključak

Bog je stavio svakog pojedinca na Zemlju sa sposobnošću da pod vodstvom Svetoga Duha i u skladu s Njegovom Riječi može razlikovati dobro od zla. Zbog toga ova Deklaracija ne kani nadmašiti božanski savjet, niti je namijenjena da bude autoritativno tumačenje toga savjeta. Deklaracija služi da bi obuhvatila razumijevanje Kršćanske adventističke crkve u ovo doba.

Način kako adventisti vode odnose crkve i države značajno utječe na naše evanđeoske napore u svijetu. Zbog toga moramo pristupati tome području s osobitom razboritosti i molitvom. Radeći pod vodstvom Svetoga Duha, adventisti će i dalje zastupati evanđeosko načelo slobode savjesti.

³⁴ Otkrivenje 14,6-12.

Dodatak 2.

Crkveni radni propisi, broj 0 75.

Da bismo izbjegli nesporazum i trzavice u našim odnosima s drugim kršćanskim crkvama i vjerskim organizacijama, objavljujemo smjernice:

1. Odajemo priznanje onim institucijama koje pred ljudima uzdižu Krista kao dio božanskoga plana za evangeliziranje svijeta. Stoga visoko cijenimo kršćane i kršćanke drugih vjerskih zajednica koji se posvećuju zadobivanju duša za Krista.
2. Kad misionarskim radom dođemo u dodir s drugim kršćanskim društvima i vjerskim tijelima, u svakom trenutku treba prevladavati duh kršćanske uljudnosti, otvorenosti i iskrenosti.
3. Svjesni smo da se prava religija temelji na savjesti i osvjedočenosti. Stoga trebamo stalno nastojati da ljudi ne budu privučeni u našu zajednicu sebičnim interesima i prolaznim prednostima. Osim toga, vjernik se treba vezati uz nju samo ako vjeruje te ako je osvjedočen da se tako uspio povezati s Kristom. Ako promjena osvjedočenosti navede vjernika Adventističke crkve na zaključak da više nije u skladu s adventističkom vjerom i praksom, smatramo ne samo pravom, već i odgovornošću toga vjernika da bez osjećaja srama promijeni vjersku pripadnost u skladu sa svojim vjerovanjem. Očekujemo da druge vjerske zajednice reagiraju istim duhom vjerske slobode.
4. Prije primanja u vjerništvo osoba iz druge vjerske zajednice treba provjeriti jesu li kandidati potak-

nuti na promjenu vjerske pripadnosti svojim vjerskim uvjerenjem i zahvaljujući svojoj osobnoj zajednici s Bogom.

5. Osobu koja je pod stegom u drugoj vjerskoj zajednici zbog jasno utvrđenih nedostataka u kršćanskom moralu ili karakteru, ne treba smatrati primjerenom za članstvo u Kršćanskoj adventističkoj crkvi dok nema dokaza o pokajanju i promjeni.
6. Zbog svojega razumijevanja evanđeoskog naloga, Kršćanska adventistička crkva ne može ograničiti svoje poslanje na određena zemljopisna područja. Prema Božjoj Promisli i povijesnom razvoju Njegova djelovanja za ljude, povremeno su se pojavljivale vjerske zajednice i vjerski pokreti koji su trebali isticati različite elemente evanđeoske istine. Nastankom adventističkog naroda povjerena nam je zadaća objavljivanja Radosne vijesti o Kristovom dolasku kao o bliskom događaju, uz potrebu naviještanja biblijske istine u okviru posebne vijesti o pripremi opisanoj u biblijskim proročanstvima, posebice u Otkrivenju 14,6-14. Ta vijest nalaže naviještanje neprolazne Radosne vijesti “svakom narodu i plemenu, jeziku i puku” da bi je upoznali svi ljudi. Svaka zabrana koja bi to svjedočenje ograničila na određena zemljopisna područja, stoga postaje umanjivanje evanđeoskog naloga. Kršćanska adventistička crkva također priznaje pravo drugih vjerskih zajednica da djeluju bez zemljopisnih ograničenja.

Dodatak 3.

Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja

Uvod

Jedan od osnovnih ciljeva Ujedinjenih naroda, kako je istaknuto u Povelji, jest promicanje i pozivanje na poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez obzira na rasu, spol, jezik ili religiju.

Sloboda vjerovanja jedno je od prava objavljenih u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, koju je Glavna skupština prihvatila 1948. godine, i u Međunarodnoj konvenciji o građanskim i političkim pravima, prihvaćenoj 1966. godine.

U preambuli Opće deklaracije o ljudskim pravima stoji da je “izgradnja svijeta u kojemu će ljudska bića uživati slobodu govora i uvjerenja te biti pošteđena straha i neimaštine, proglašena najvećom težnjom svih ljudi”.

Članak 2. objavljuje da “svakome pripadaju sva prava i slobode utvrđene u ovoj Deklaraciji, bez ikakve razlike glede rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja ili neke druge okolnosti”.

Članak 18. Opće deklaracije o ljudskim pravima tvrdi da “svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo uključuje slobodu da se mijenja vjera ili uvjerenje i slobodu da se, bilo pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoja vjera ili uvjerenje poučavanjem, praktičnim obavljanjem,

bogoslužjem i obredima.”

To je pravo pretvoreno u pravnu obvezu država koje su je ratificirale u Članku 18. Međunarodne konvencije o građanskim i političkim pravima, koji glasi:

- “1. Svatko treba imati pravo na slobodu mišljenja, sa-
vjesti i religije. To pravo uključuje slobodu da ima
ili prihvati religiju ili uvjerenje po svojem izboru,
i slobodu, bilo individualno ili u zajednici s drugima,
da u javnosti ili privatno očituje svoju religiju ili
uvjerenje u bogoslužju, svetkovanju, praksi i nau-
čavanju.
2. Nitko ne smije biti podvrgnut prisili koja će ogra-
ničiti njegovu slobodu da ima ili prihvati religiju ili
uvjerenje koje je izabrao.
3. Sloboda očitovanja svoje religije ili uvjerenja može
biti predmet samo zakonom propisanih ograničenja,
prijeako potrebnih za zaštitu javne sigurnosti, reda,
zdravlja i morala ili temeljnih prava i sloboda dru-
gih.
4. Države potpisnice Konvencije odlučuju da će pošti-
vati slobodu roditelja i, kad je moguće, zakonskih
skrbnika, da osiguraju svojoj djeci vjerski i moralni
odgoj u skladu s njihovim uvjerenjima.”

Priprema nacрта Deklaracije o ukidanju svih oblika
nesnošljivosti i diskriminacije na osnovi religije i uvje-
renja počela je 1962. godine, kad je Generalna skup-
ština prvi put odobrila ideju o izradi instrumenta Uje-
dinjenih naroda koji bi regulirao to područje. U tu svr-
hu su bila zamišljena dva dokumenta: Deklaracija i Me-
đunarodna konvencija.

Generalna skupština odlučila je 1972. dati prioritet
dovršetku Deklaracije prije nego što uzme u obzir nacrt

Međunarodne konvencije. Na zahtjev Skupštine pitanje nacrt Deklaracije razmotrila je Komisija za ljudska prava na svakom od svojih godišnjih zasjedanja od 1974. do 1981. godine. U ožujku 1981. Komisija je prihvatila tekst nacrt Deklaracije, koji je preko Ekonomskog i socijalnog vijeća predložen Generalnoj skupštini na redovitom zasjedanju kasnije te godine.

Generalna skupština proglasila je 25. studenoga 1981. Deklaraciju o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, uz tvrdnju da je smatra bitnom “za promicanje razumijevanja, snošljivosti i poštivanja u stvarima koje se tiču slobode religije i uvjerenja”. Zaključeno je da se “prihvate sve potrebne mjere za brzo ukidanje takve nesnošljivosti u svim njezinim oblicima i očitovanjima i da se spriječi i bori protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja”.

Slijedi puni tekst Deklaracije.

Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja prihvaćena od Glavne skupštine, 25. studenoga 1981. godine (Rezolucija 36/55).

Glavna skupština,

— *budući da* je jedno od temeljnih načela Povelje Ujedinjenih naroda da su dostojanstvo i jednakost svih ljudskih bića urođeni, sve države članice su se obvezale da će poduzeti zajedničke i odvojene korake u suradnji s Ujedinjenim narodima zbog promicanja i poticanja općeg poštivanja i primjene ljudskih prava i temeljnih sloboda, bez obzira na rasu, spol, jezik ili religiju;

— *budući da* Opća deklaracija o ljudskim pravima i Međunarodne konvencije o ljudskim pravima proglašavaju načela nediskriminacije i jednakosti pred zakonom i pravo na slobodu mišljenja, savjesti, religije i uvjerenja;

— *budući da* je nepoštivanje i kršenje ljudskih prava i temeljnih sloboda, posebice prava na slobodu mišljenja, savjesti, religije i bilo kakvog uvjerenja, izravno ili neizravno izazvalo ratove i patnje čovječanstva, posebice kad služe kao sredstvo stranog miješanja u unutarnje poslove drugih država i izazivaju mržnju između naroda i država;

— *budući da* je religija ili uvjerenje, za svakoga tko ispovijeda jedno od toga, jedan od temeljnih elemenata njegovog shvaćanja života i da se ta sloboda religije ili uvjerenja treba u potpunosti poštivati i jamčiti;

— *budući da* je bitno promicati razumijevanje, snošljivost i poštivanje u stvarima koje se tiču slobode religije i uvjerenja te osigurati da je neprihvatljiva uporaba religije ili uvjerenja s ciljevima suprotnima Povelji i drugim instrumentima Ujedinjenih naroda i ciljevima i načelima prikazanima u Deklaraciji;

— *budući da* i sloboda religije i uvjerenja pridonose ostvarenju ciljeva svjetskog mira, društvene pravde i prijateljstva među narodima, a ukidanju ideologija ili prakse kolonijalizma i rasne diskriminacije;

— *primjećujući sa zadovoljstvom* prihvaćanje nekoliko konvencija, od kojih neke stupaju na snagu, pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda i specijaliziranih agencija za ukidanje različitih oblika diskriminacije;

— *zabrinuti* zbog očitovanja netolerancije i postojanja diskriminacije u vezi s vjerom i uvjerenjem, još uvijek prisutnih u nekim područjima svijeta;

— *odlučujemo* prihvatiti sve potrebne mjere za brzo uklanjanje takve netolerancije u svim njezinim oblicima i očitovanjima te za sprečavanje i borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja;

— *proglašavamo* ovu Deklaraciju o ukidanju svih oblika netolerancije i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja:

Članak 1.

1. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj vjeri ili usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru te slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, očituje svoje vjerovanje ili uvjerenje ispovijedanjem vjere, obavljanjem obreda, pohađanjem bogoslužja i nastavom.

2. Nitko neće biti podvrgnut prinudi koja bi mogla nanijeti povredu njegovoj slobodi ostajanja pri svojoj vjeri ili slobodi usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru.

3. Sloboda očitovanja svojega vjerovanja ili uvjerenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena u zakonu i koja su prijeko potrebna za zaštitu javne sigurnosti poretka, zdravlja i morala, ili osnovnih sloboda i prava drugih osoba.

Članak 2.

1. Nitko ne može biti izložen diskriminaciji od države, institucije, skupine osoba ili neke osobe na temelju vjere ili drugih uvjerenja.

2. Izrazi “netolerancija i diskriminacija na temelju vjere ili uvjerenja” za ovu Deklaraciju označuju stvaranje bilo kakve razlike, isključenje, ograničenje ili davanje prednosti na temelju vjere ili uvjerenja, s ciljem ili posljedicama poništenja ili ograničavanja priznavanja, uživanja ili ostvarenja ljudskih prava i temeljnih sloboda na jednakoj osnovi.

Članak 3.

Diskriminacija između ljudskih bića na temelju vjere ili uvjerenja uvreda je ljudskom dostojanstvu i odricanje od načela Povelje Ujedinjenih naroda, i treba je osuditi kao kršenje ljudskih prava i temeljnih sloboda proglašених u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i pojedinačno nabrojenima u

Međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima te kao zapreku prijateljskim i miroljubivim odnosima između država.

Članak 4.

1. Sve države trebaju poduzeti djelotvorne mjere da bi spriječile i uklonile diskriminaciju na temelju vjere ili uvjerenja u priznavanju, primjeni i uživanju ljudskih prava i temeljnih sloboda u svim područjima građanskog, ekonomskog, političkog, društvenog i kulturnog života.

2. Sve države trebaju uložiti najveće napore da bi proglasile i poništile zakone gdje je potrebno zabraniti svaku takvu diskriminaciju i poduzeti sve potrebne mjere za borbu protiv nesnošljivosti na temelju vjere ili drugih uvjerenja.

Članak 5.

1. Roditelji, odnosno djetetovi zakonski skrbnici, imaju pravo organizirati život u obitelji sukladno svojoj vjeri ili uvjerenju, držeći na umu moralni odgoj u kojemu dijete treba biti odgojeno prema njihovom uvjerenju.

2. Svako dijete treba uživati pravo na pristup odgoju glede vjere ili uvjerenja u skladu sa željama roditelja, ili, ako je to slučaj, zakonskih skrbnika, i ne smije biti prisiljavano da prihvati učenje vjere ili uvjerenja protiv volje svojih roditelja ili zakonitih skrbnika, pri čemu vodeće načelo treba biti dobrobit djeteta.

3. Dijete treba zaštititi od svakog oblika diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja. Treba ga odgajati u duhu razumijevanja, tolerancije, prijateljstva među ljudima, mira i općeg bratstva, poštivanja slobode vjere ili uvjerenja drugih i u punoj svijesti da svoju energiju i talente treba posvetiti službi bližnjima.

4. U slučaju djeteta koje nije pod skrbi roditelja ili zakonskih skrbnika, treba voditi računa o željama koje izrazi ili o bilo kakvom dokazu takvih želja glede vjere ili uvjerenja, pri čemu vodeće načelo treba biti dobrobit djeteta.

5. Prakticiranje vjere ili uvjerenja u kojemu je dijete odgojeno ne smije biti štetno za njegovo tjelesno ili mentalno zdravlje ili za njegov cjelovit razvoj, držeći na umu Članak 1., stavak 3. ove Deklaracije.

Članak 6.

U skladu s Člankom 1. ove Deklaracije i propisima Članka 1., stavka 3., pravo na slobodu mišljenja, savjesti, vjere ili uvjerenja treba uključivati *inter alia* ove slobode:

1. da održava bogoslužja ili okupljanja sukladno svojoj vjeri ili uvjerenju i da osnuje i održava mjesta u tu svrhu;

2. da osnuje i održava prikladne dobrotovorne ili humanitarne ustanove;

3. da u primjerenoj mjeri izrađuje, nabavlja i rabi potrebne predmete i materijale za obrede ili običaje povezane s vjerom ili uvjerenjem;

4. da piše, izdaje i širi publikacije na tome području;

5. da podučava vjeru ili uvjerenje na mjestima prikladnima toj svrsi;

6. da traži i prima dragovoljne financijske i druge doprinose od pojedinaca i institucija;

7. da obučava, imenuje, bira i zamjenjuje vođe u skladu sa zahtjevima i propisima bilo koje vjere ili uvjerenja;

8. da svetkuje dane odmora i slavi blagdane i obrede u skladu s propisima svoje vjere ili uvjerenja;

9. da uspostavi i održava komunikaciju s pojedincima i zajednicama u stvarima vjere ili uvjerenja na nacionalnim i međunarodnim razinama.

Članak 7.

Prava i slobode iznesene u ovoj Deklaraciji trebaju biti uključene u nacionalno zakonodavstvo tako da se svatko može u praksi poslužiti tim pravima i slobodama.

Članak 8.

U ovoj Deklaraciji ništa se ne može protumačiti kao restrikcija ili poništenje ijednog prava određenog Općom deklaracijom o ljudskim pravima i Međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima.

DPI/714-82-20555-lipanj 1982-20M
84-33131-prosinac 1984-20M

Dodatak 4.

Opća deklaracija o ljudskim pravima

Preambula

Budući da je priznanje urođenog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske obitelji temelj slobode, pravde i mira u svijetu,

budući da je nepoštivanje i zanemarivanje ljudskih prava rezultiralo barbarskim postupcima koji vrijeđaju savjest čovječanstva i da je izgradnja svijeta u kojemu će ljudska bića uživati slobodu govora i uvjerenja te biti pošteđena straha i neimaštine, proglašena najvećom težnjom svih ljudi,

budući da je ljudska prava prijeko potrebno zaštititi vladavinom prava kako čovjek ne bi morao pribjeći, kao krajnjem sredstvu, pobuni protiv tiranije i ugnjetavanja,

budući da je bitno promicati razvoj prijateljskih odnosa među narodima,

budući da su narodi u Povelji Ujedinjenih naroda ponovno potvrdili svoju vjeru u temeljna ljudska prava, u dostojanstvo i vrijednost ljudske osobe i ravnopravnost muškaraca i žena te odlučili promicati društveni napredak i poboljšati uvjete života u većoj slobodi,

budući da su se države članice obvezale da će u suradnji s Ujedinjenim narodima osigurati opće poštivanje i primjenu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

budući da je opće razumijevanje tih prava i sloboda ključno za puno ostvarenje te obveze,

u ovome času, stoga,

Opća skupština
proglašava

Opću deklaraciju o ljudskim pravima kao zajedničku stečevinu svih naroda i država kako bi svaki pojedinac i svaki dio društva, imajući ovu Deklaraciju stalno na umu, poučavanjem i učenjem težili promicanju ljudskih prava i sloboda te progresivnim domaćim i međunarodnim mjerama osigurali njihovo opće i djelotvorno priznanje i poštivanje, kako među narodima država članica, tako i među narodima na područjima koja se nalaze pod njihovom jurisdikcijom.

Članak 1.

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Obdarena su razumom i svijješću pa jedna prema drugima trebaju postupati u duhu bratstva.

Članak 2.

Svakome pripadaju sva prava i slobode utvrđene u ovoj Deklaraciji, bez ikakve razlike glede rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja ili neke druge okolnosti.

Nadalje, ne smije se praviti nikakva razlika zbog političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili područja kojemu neka osoba pripada, bilo da je to područje neovisno, pod zaštitom, nesamoupravno, ili mu je na neki drugi način ograničen suverenitet.

Članak 3.

Svatko ima pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost.

Članak 4.

Nitko se ne smije držati u ropstvu ili odnosu sličnom ropstvu; ropstvo i trgovina robljem zabranjuju se u svim njihovim oblicima.

Članak 5.

Nitko ne smije biti podvrgnut mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni.

Članak 6.

Svatko ima pravo svugdje pred zakonom biti priznat kao osoba.

Članak 7.

Svi su pred zakonom jednaki i svi imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu, bez ikakve diskriminacije.

Svi imaju pravo na jednaku zaštitu od bilo kojega oblika diskriminacije kojim se krši ova Deklaracija, i od svakog poticanja na takvu diskriminaciju.

Članak 8.

Svatko ima pravo na primjerenu odštetu preko nadležnih domaćih sudova zbog djela kojima su povrijeđena njegova temeljna prava zajamčena ustavom ili zakonom.

Članak 9.

Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom uhićenju, zatvoru ili izgonu.

Članak 10.

Svatko ima potpuno isto pravo na pravedno i javno saslušanje od neovisnog i nepristranog suda radi utvrđivanja njegovih prava i obveza te bilo koje kaznene optužbe protiv njega.

Članak 11.

1. Svatko optužen za kazneno djelo ima pravo da ga se smatra nevinim dok se njegova krivnja zakonski ne utvrdi u javnom postupku u kojemu su mu pružena sva jamstva za obranu.

2. Nitko ne smije biti proglašen krivim za kazneno djelo počinjeno činom ili propustom koji, po domaćem ili međunarodnom pravu, u času počinjenja nije bio predviđen kao kazneno djelo. Ne smije se odrediti ni teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.

Članak 12.

Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom miješanju u njegov privatni život, obitelj, dom ili dopisivanje, niti napadima na njegovu čast i ugled. Svatko ima pravo na pravnu zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.

Članak 13.

1. Svatko ima pravo na slobodu kretanja i boravka u granicama bilo koje države.

2. Svatko ima pravo napustiti svoju i bilo koju drugu zemlju i vratiti se u svoju zemlju.

Članak 14.

1. Svatko pred progonom ima pravo tražiti i dobiti utočište u drugim zemljama.

2. Na to se pravo ne može pozivati u slučaju progona koji su izravna posljedica nepolitičkih zločina ili djela protivnih ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Članak 15.

1. Svatko ima pravo na državljanstvo.

2. Nitko ne smije biti samovoljno lišen svojega državljanstva niti mu se smije odreći pravo na promjenu državljanstva.

Članak 16.

1. Punoljetni muškarci i žene imaju pravo na sklapanje braka i osnivanje obitelji bez ikakvih ograničenja glede rase,

nacionalnosti ili vjere. Oni imaju ista prava pri sklapanju braka, u braku i tijekom rastave.

2. Brak se može sklopiti samo uz slobodan i potpun pristanak osoba koje stupaju u brak.

3. Obitelj je prirodna i temeljna društvena jedinica, i ima pravo na zaštitu društva i države.

Članak 17.

1. Svatko ima pravo posjedovati imovinu samostalno ili u zajednici s drugima.

2. Nitko ne smije biti samovoljno lišen svoje imovine.

Članak 18.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo uključuje slobodu da se mijenja vjera ili uvjerenje, i slobodu da se, bilo pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoja vjera ili uvjerenje poučavanjem, praktičnim obavljanjem, bogoslužjem i obredima.

Članak 19.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu zadržavanja mišljenja bez vanjskih pritisaka te slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja preko bilo kojega sredstva javnog priopćivanja i bez obzira na granice.

Članak 20.

1. Svatko ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja.

2. Nitko ne smije biti prisiljavan na pripadanje nekoj udruzi.

Članak 21.

1. Svatko ima pravo sudjelovati u upravljanju svojom zemljom neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika.

2. Svatko ima pravo na jednak pristup javnim službama u svojoj zemlji.

3. Volja naroda je temelj državne vlasti; ta se volja mora izražavati na povremenim i poštenim izborima, koji se provode uz opće i jednako pravo glasa, tajnim glasovanjem ili nekim drugim, jednako slobodnim glasačkim postupkom.

Članak 22.

Svatko kao pripadnik društva ima, preko državnih programa i međunarodne suradnje, a u skladu s organizacijom i mogućnostima svake pojedine države, pravo na socijalnu sigurnost i ostvarenje gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava koja su uvjet njegova dostojanstva i neometanog razvoja njegove osobnosti.

Članak 23.

1. Svatko ima pravo na rad, slobodan izbor zaposlenja, pravedne i primjerene uvjete za rad i zaštitu od nezaposlenosti.

2. Svatko, bez ikakve razlike, ima pravo na jednaku naknadu za isti rad.

3. Svatko tko radi ima pravo na pravednu i primjerenu naknadu koja njemu i njegovoj obitelji osigurava život dostojan čovjeka i koja se, prema potrebi, dopunjuje drugim sredstvima socijalne zaštite.

4. Svatko ima pravo osnivati sindikate i pristupati im da bi zaštitio svoje interese.

Članak 24.

Svatko ima pravo na odmor i slobodno vrijeme, uključujući razumno smanjenje radnih sati i povremene plaćene neradne dane.

Članak 25.

1. Svatko ima pravo na životni standard koji odgovara zdravlju i dobrobiti njega samoga i njegove obitelji, uključujući prehranu, odjeću, stanovanje, liječničku njegu i potrebne socijalne usluge, te pravo na zaštitu u slučaju nezaposlenosti, bolesti, nesposobnosti, udovištva, starosti ili nekog drugog životnog nedostatka u uvjetima koji su izvan njegova nadzora.

2. Materinstvu i djetinjstvu pripada posebna skrb i pomoć. Sva djeca, ona rođena u braku i ona koja su rođena izvan njega, moraju uživati istu socijalnu zaštitu.

Članak 26.

1. Svatko ima pravo na odgoj i obrazovanje. Odgoj i obrazovanje moraju biti besplatni, barem na osnovnom i opće-obrazovnom stupnju. Osnovno obrazovanje mora biti obvezatno. Tehničko i strukovno obrazovanje mora biti dostupno svima; više i visoko obrazovanje mora biti dostupno svima prema sposobnostima.

2. Odgoj i obrazovanje moraju biti usmjereni k punom razvoju ljudske osobe i jačati poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda. Moraju promicati razumijevanje, snošljivost i prijateljstvo među svim narodima, rasnim ili vjerskim skupinama, te podupirati djelatnost Ujedinjenih naroda na održanju mira.

3. Roditelji imaju pravo prvenstva u izboru obrazovanja za svoju djecu.

Članak 27.

1. Svatko ima pravo slobodno sudjelovati u kulturnom životu svoje zajednice, uživati u umjetnosti, pridonositi znanstvenom razvoju i koristiti se njegovim prednostima.

2. Svatko ima pravo na zaštitu moralnih i materijalnih interesa od bilo kojega znanstvenog, književnog ili umjetničkog djela kojemu je autor.

Članak 28.

Svatko ima pravo na društveni i međunarodni poredak u kojemu se prava i slobode utvrđene ovom Deklaracijom mogu u punoj mjeri ostvariti.

Članak 29.

1. Svatko ima obveze prema onoj zajednici u kojoj je jedino moguć neovisan i cjelovit razvoj njegove osobnosti.

2. U uporabi svojih prava i sloboda svatko može biti podvrgnut samo onim ograničenjima koja su utvrđena zakonom, isključivo radi osiguranja potrebnog priznanja i poštivanja prava i sloboda drugih te radi ispunjenja pravednih zahtjeva morala, javnog reda i općeg blagostanja u demokratskom društvu.

3. Ta prava i slobode ne smiju se ni u kojemu slučaju rabiti protivno ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Članak 30.

Ništa se u ovoj Deklaraciji ne može tumačiti tako da podrazumijeva pravo neke države, skupine ili pojedinca da poduzmu bilo koju akciju ili izvrše bilo koji čin kojim se poništava neko od ovdje utvrđenih prava i sloboda.

(Prevela Vedrana Spajić-Vrkaš)

Opća deklaracija o ljudskim pravima prihvaćena je i proglašena kao rezolucija Generalne skupštine 217 A (III.), 10. prosinca 1948. godine.

Dodatak 5.

Deklaracija o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama

Opća skupština,

ponovno potvrđujući da je jedan od temeljnih ciljeva Ujedinjenih naroda, kao što je proglašeno u njihovoj Povelji, promicanje i poticanje poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez razlike glede rase, spola, jezika ili vjere,

ponovno potvrđujući vjeru u temeljna ljudska prava, u dostojanstvo i vrijednost ljudske osobe, u jednakost prava muškaraca i žena te velikih i malih naroda,

želeći promicati ostvarenje načela sadržanih u Povelji, Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Međunarodnoj konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, Međunarodnom paktu o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Deklaraciji o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja te Konvenciji o pravima djeteta, kao i u drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima usvojenim na svjetskoj ili regionalnoj razini, ali i onima sklopljenim između pojedinih država članica Ujedinjenih naroda,

nadahnuta odredbama članka 27. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima pripadnika etničkih, vjerskih ili jezičnih manjina,

smatrajući da promicanje i zaštita prava pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih i jezičnih manjina pridonosi političkoj i društvenoj stabilnosti država u kojima oni žive,

naglašavajući da promicanje i zaštita prava osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama, kao neodvojiv dio cjelovitog društvenog razvoja u demokratskom okviru temeljenom na vladavini prava, pridonosi učvršćenju prijateljstva i suradnje među narodima i državama,

smatrajući da Ujedinjeni narodi imaju važnu ulogu u zaštiti manjina,

imajući na umu dosadašnje rezultate u sustavu Ujedinjenih naroda na promicanju i zaštiti prava osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama, napose Komisije za ljudska prava, Podkomisije za sprečavanje diskriminacije i zaštitu manjina, kao i tijela ustanovljenih u skladu s međunarodnim paktovima o ljudskim pravima i drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima ljudskih prava,

uzimajući u obzir značajne rezultate međuvladinih i nevladinih organizacija u zaštiti manjina te u promicanju i zaštiti prava osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama,

proglašava ovu *Deklaraciju o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama*:

Članak 1.

1. Države će na svojim područjima štititi opstanak i nacionalni ili etnički, kulturni, vjerski i jezični identitet manjina te unapređivati uvjete potrebne za razvoj tog identiteta.

2. Države će donijeti odgovarajuće zakone i druge mjere kako bi ostvarile te ciljeve.

Članak 2.

1. Osobe koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama (u daljnjem tekstu: osobe koje pripadaju manjinama) imaju pravo slobodno, bez ikakvog miješanja

sa strane i bez ikakve diskriminacije, privatno i javno uživati svoju kulturu, ispovijedati i prakticirati svoju vjeru i služiti se svojim jezikom.

2. Osobe koje pripadaju manjinama imaju pravo aktivno sudjelovati u kulturnom, vjerskom, društvenom, gospodarstvom i javnom životu.

3. Osobe koje pripadaju manjinama imaju pravo na državnoj i, kad je potrebno, na regionalnoj razini, aktivno sudjelovati u donošenju odluka koje se odnose na njima pripadajuće manjine ili na područja u kojima one žive, na način koji je u skladu sa zakonom.

4. Osobe koje pripadaju manjinama imaju pravo osnivati i održavati svoje udruge.

5. Osobe koje pripadaju manjinama imaju pravo bez ikakve diskriminacije uspostavljati i održavati slobodne i miroljubive odnose s drugim pripadnicima svoje grupe i s osobama koje pripadaju drugim manjinama te prekogranične odnose s građanima drugih država, s kojima su povezani po nacionalnosti ili etnicitetu, vjeri ili jeziku.

Članak 3.

1. Osobe koje pripadaju manjinama mogu bez ikakve diskriminacije ostvarivati svoja prava, uključujući i ona koja su utvrđena ovom Deklaracijom, pojedinačno i u zajednici s drugim pripadnicima svoje grupe.

2. Niti jedna osoba koja pripada manjini ne smije se dovesti u nepovoljan položaj temeljem primjene ili neprimjene prava utvrđenih u ovoj Deklaraciji.

Članak 4.

1. Države će poduzeti, kad je to potrebno, mjere kako bi osobama koje pripadaju manjinama osigurale puno i djelotvorno korištenje njihovih ljudskih prava i temeljnih sloboda bez ikakve diskriminacije i u punoj jednakosti pred zakonom.

2. Države će poduzeti mjere za stvaranje povoljnih uvjeta u kojima osobe koje pripadaju manjinama mogu izraziti svoja obilježja i razvijati svoju kulturu, jezik, vjeru, tradiciju i običaje, osim kad je takvo djelovanje suprotno domaćem pravu i međunarodnim standardima.

3. Države trebaju, kad je to moguće, poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osobe koje pripadaju manjinama imale odgovarajuće uvjete za učenje svog materinskog jezika ili za službu svojim jezikom u nastavi.

4. Države trebaju, kad je to primjereno, poduzeti mjere u području odgoja i obrazovanja kako bi poticale stjecanje znanja o povijesti, tradiciji, jeziku i kulturi manjina koje žive na njihovu području. Osobe koje pripadaju manjinama trebaju imati odgovarajuće uvjete kako bi stekle znanje o društvu kao cjelini.

5. Države trebaju razmotriti odgovarajuće mjere kako bi osobe koje pripadaju manjinama mogle u potpunosti sudjelovati u gospodarskom napretku i razvoju svoje zemlje.

Članak 5.

1. Državne politike i programi moraju se planirati i provoditi uz uvažavanje legitimnih interesa osoba koje pripadaju manjinama.

2. Programi međudržavne suradnje i potpore moraju se planirati i provoditi uz uvažavanje legitimnih interesa osoba koje pripadaju manjinama.

Članak 6.

U cilju jačanja uzajamnog razumijevanja i povjerenja, države trebaju surađivati na pitanjima koja se odnose na osobe koje pripadaju manjinama, *inter alia*, razmjenjujući informacije i iskustva.

Članak 7.

Države trebaju surađivati u cilju promicanja zaštite prava utvrđenih ovom Deklaracijom.

Članak 8.

1. Ništa u ovoj Deklaraciji ne smije spriječiti države u ispunjavanju njihovih međunarodnih obveza koje se odnose na osobe koje pripadaju manjinama. Države će napose u dobroj vjeri ispunjavati odgovornosti i obveze koje su preuzele pod međunarodnim ugovorima i sporazumima.

2. Ostvarivanje prava utvrđenih ovom Deklaracijom ne smije ugroziti uživanje općepriznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda od strane svih osoba.

3. Mjere koje države poduzmu kako bi osigurale puno uživanje prava utvrđenih ovom Deklaracijom, ne smiju se *prima facie* smatrati suprotnima načelu jednakosti sadržanom u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima.

4. Ništa se u ovoj Deklaraciji ne može tumačiti tako da dopušta ikakvu djelatnost suprotnu svrhama i načelima Ujedinjenih naroda, uključujući suverenu jednakost, teritorijalnu cjelovitost i političku neovisnost država. Ništa se u ovoj Deklaraciji ne može tumačiti tako da podrazumijeva pravo neke države, grupe ili pojedinca da poduzmu bilo koju akciju ili izvrše bilo koji čin kojim se poništava neko od ovdje utvrđenih prava i sloboda.

Članak 9.

Specijalizirane ustanove i druge organizacije u sustavu Ujedinjenih naroda pridonijet će u svojim područjima punom ostvarenju prava i načela utvrđenih ovom Deklaracijom.

(Prevela Irena Stanić-Rašin)

Ova Deklaracija je usvojena i proglašena na 47. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda, 18. prosinca 1992. godine (Rezolucija br. 47/135)

Povelje, deklaracije i konvencije

Osim Deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima iz 1948. i Deklaracije Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika nesnošljivosti iz 1981. godine, navodimo nekoliko zaštitnih instrumenata vjerske slobode u važnim međunarodnim dokumentima.

Afrička povelja o ljudskim i narodnim pravima

Afričku povelju o pravima čovjeka i naroda prihvatile su afričke države članice Organizacije afričkog jedinstva na sastanku u Banjulu, u Gambiji, 27. lipnja 1981., a stupila je na snagu 21. listopada 1986. godine.

Članak 8.

Jamči se sloboda savjesti, ispovijedanja i slobodnog prakticiranja religije. Nitko podložan zakonu i redu ne može biti podvrgnut mjerama koje ograničavaju uporabu tih sloboda.

Američka deklaracija o ljudskim pravima i dužnostima

Američka deklaracija o ljudskim pravima i dužnostima prihvaćena je na Devetoj međunarodnoj konferenciji Organizacije američkih država u Bogoti, u Kolumbiji, 2. svibnja 1948. godine.

Prvo poglavlje: Prava

Članak 3.

Pravo na vjersku slobodu i bogoštovlje

Svatko ima pravo slobodno ispovijedati neku religiju i očitovati je i prakticirati u javnosti i privatno.

Članak 22.

Pravo na udruživanje

Svatko ima pravo udružiti se s drugima u promicanju, obavljanju i zaštiti svojih legitimnih interesa političke, ekonomske, vjerske, društvene, kulturne, profesionalne, sindikalne i druge naravi.

Američka konvencija o ljudskim pravima

Američku konvenciju o ljudskim pravima prihvatile su države članice Organizacije američkih država u San Joséu, u Kostariki, 22. studenoga 1969., a stupila je na snagu 18. srpnja 1978. godine.

Članak 12.

Sloboda savjesti i vjere

1. Svatko ima pravo na slobodu savjesti i vjere. To pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj vjeri ili uvjerenju, ili slobodu promjene vjere ili uvjerenja, i slobodu očitovanja i širenja svoje religije ili uvjerenja, bilo pojedinačno ili zajedno s drugima, javno ili privatno.

2. Nitko neće biti podvrgnut ograničenjima koja bi mogla povrijediti njegovu slobodu da zadrži ili promijeni svoju religiju ili uvjerenje.

3. Sloboda očitovanja svojega vjerovanja ili uvjerenja može se podvrgnuti samo onim ograničenjima koja su predviđena u zakonu, a prijeko su potrebna za zaštitu sigurnosti jav-

nog poretka, reda, zdravlja i morala ili osnovnih sloboda i prava drugih osoba.

4. Roditelji, odnosno zakonski skrbnici, imaju pravo osigurati vjerski i moralni odgoj svoje djece ili štíćenika u skladu sa svojim uvjerenjima.

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda prihvatilo je Vijeće Europe, 4. studenoga 1950., a stupila je na snagu 3. rujna 1953. godine.

Članak 9.

Sloboda mišljenja, savjesti i vjere

1. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo uključuje slobodu da se promijeni vjera ili uvjerenje, i slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoju vjeru ili uvjerenje bogoslužjem, poučavanjem, praktičnim obavljanjem i obredima.

2. Sloboda iskazivanja vjere ili uvjerenja podvrgnut će se samo takvim ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna zbog interesa javnog reda i mira, zaštite javnog reda, zdravlja ili morala, ili zbog zaštite prava i sloboda drugih.

Završni dokument Bečkog sastanka Europske konferencije o sigurnosti i suradnji (CSCE)

Završni dokument Bečkog sastanka Europske konferencije o sigurnosti i suradnji prihvaćen je 19. siječnja 1989. godine.

Pitanja koja se odnose na sigurnost u Europi:*Načela*

(13) U ovom kontekstu (poštivanje ljudskih prava) one (odnosno države sudionice) će

(13.7) osigurati ljudska prava i temeljne slobode svakome na svojem teritoriju i podložnom svojoj jurisdikciji, bez ikakve razlike u odnosu na rasu, boju kože, spol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, imovinu, rođenje ili neki drugi status.

(16) Da bi osigurale slobodu pojedinca da ispovijeda i prakticira vjeru ili uvjerenje, države sudionice će *inter alia*

(16.1) poduzeti učinkovite mjere da bi spriječile i uklonile diskriminaciju prema pojedincima ili društvenim zajednicama na osnovi religije ili vjerovanja u priznavanju, provođenju i uživanju ljudskih prava i temeljnih sloboda na svim područjima građanskog, političkog, ekonomskog, društvenog i kulturnog života, i osigurati djelotvornu jednakost između vjernika i nevjernika;

(16.2) poticati ozračje uzajamne snošljivosti i poštivanje između vjernika različitih zajednica te između vjernika i nevjernika;

(16.3) na njihov zahtjev zajamčiti zajednici vjernika koji prakticiraju ili se pripremaju prakticirati svoju vjeru u okviru ustava svojih država, priznanje statusa koji im je osiguran u njihovim zemljama;

(16.4) poštivati pravo tih vjerskih zajednica:

- da slobodno imaju i održavaju mjesta primjerena za bogoslužja ili okupljanja;
- da se organiziraju u skladu sa svojom hijerarhijskom i institucionalnom strukturom;
- da biraju, imenuju i zamijene svoje osoblje u skladu sa svojim zahtjevima i standardima te sa svakim dragovoljno prihvaćenim sporazumom između njih i države:

- da traže i dobiju dragovoljne novčane i druge doprinose;

(16.5) upustiti se u konzultacije s vjerskim zajednicama, institucijama i organizacijama radi postizanja boljeg razumijevanja zahtjeva za vjerskom slobodom;

(16.6) poštivati pravo svakoga da pruža i prima vjerski odgoj na jeziku koji izabere, bilo individualno ili u zajednici s drugima;

(16.7) u tome kontekstu poštivati *inter alia* slobodu roditelja da svojoj djeci osiguraju vjerski i moralni odgoj u skladu s vlastitim uvjerenjima;

(16.8) dopustiti školovanje vjerskog osoblja u prikladnim institucijama;

(16.9) poštivati pravo pojedinih vjernika ili zajednice vjernika da nabavljaju, posjeduju i rabe svete knjige, vjerske publikacije na jeziku koji izaberu te druge predmete i materijale povezane s prakticiranjem vjere ili uvjerenja;

(16.10) dopustiti vjerskim zajednicama, institucijama i organizacijama da proizvode, uvoze i raspačavaju vjerske publikacije i materijale;

(16.11) s naklonošću razmotriti zanimanje vjerskih zajednica da sudjeluju u javnom dijalogu i preko masovnih medija.

(17) Države sudionice priznaju da iskazivanje spomenutih prava, koja se odnose na slobodu religije ili uvjerenja, mogu biti predmet samo ograničenjâ predviđenih zakonom i dosljednih obvezama u skladu s međunarodnim zakonodavstvom i svojim međunarodno prihvaćenim obvezama. One će u svojim zakonima i propisima te u njihovoj primjeni osigurati potpuno i učinkovito očitovanje slobode misli, savjesti, religije ili uvjerenja.

Pariška povelja za novu Europu

Parišku povelju za novu Europu prihvatila je Organizacija za europsku sigurnost i suradnju na Sastanku vođa država ili vlada država sudionica u Parizu, 21. studenoga 1990. godine.

Ljudska prava, demokracija i vladavina zakona

Mi potvrđujemo da, bez diskriminacije, svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere ili uvjerenja, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i miroljubivog okupljanja, slobodu kretanja;

Mi potvrđujemo da će biti zaštićen etnički, kulturni, jezični i religijski identitet nacionalnih manjina i da osobe koje pripadaju nacionalnim manjinama imaju pravo na slobodno izražavanje, očuvanje i razvijanje identiteta bez ikakve diskriminacije i u punoj jednakosti pred zakonom.

Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima

Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima prihvaćena je i otvorena za potpisivanje, ratifikaciju i pristup od Generalne skupštine Ujedinjenih naroda u Rezoluciji 2200 (XXI.), 16. prosinca 1966. godine. Stupila je na snagu 23. ožujka 1976. godine.

Članak 18.

1. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj vjeri ili uvjerenju i slobodu usvajanja vjere ili uvjerenja po svome izboru te slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, očituje svoje vjerovanje ili uvjerenje ispo-
vijedanjem vjere, obavljanjem obreda, pohađanjem bogoslužja i nastavom.

2. Nitko neće biti podvrgnut prinudi koja bi mogla nanijeti povredu njegovoj slobodi ostajanja pri svojoj vjeri ili uvjerenju ili slobodi usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru.

3. Sloboda očitovanja svojega vjerovanja ili uvjerenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena u zakonu i koja su prijeko potrebna za zaštitu javne sigurnosti poretka, zdravlja i morala, ili osnovnih sloboda i prava drugih osoba.

4. Države potpisnice ove Konvencije obvezuju se na poštivanje slobode roditelja, odnosno zakonskih skrbnika, da osiguraju vjerski i moralni odgoj svoje djece sukladno svojim uvjerenjima.

Literatura

1. *Human Rights: A Compilation of International Instrument* (New York: United Nations, 1983).
2. Beach, B. B. i Gratz, J., *101 Questions Adventists Ask* (Nampa, Idaho, USA: Pacific Press Publishing Association, 2000).
3. *Fides et Libertas*.
4. Beach, B. B., *Bright Candle of Courage* (Nampa, Idaho, USA: Pacific Press Publishing Association, 1989).
5. Beach, B. B., *Seventh-day Adventists and the Ecumenical Movement* (Washington, DC, USA: Review and Herald Publishing Association, 1985).
6. Cherian, M. E., *Freedom of Religion — Communal Harmony and Peace* (Pune, India: South Asia International Religious Liberty Association, 1989).
7. *Conscience and Liberty*, polugodišnji međunarodni časopis za vjersku slobodu, International Association for the Defence of Religious Liberty (izdaje se na devet jezika). Dostupni su sljedeći specijalni dosjei:
 - New Religios Movements: No. 1, 1989.*
 - Bicentenary of the French Revolution: No. 2, 1989.*
 - World Congress of Religious Liberty: No. 1, 1990.*
 - Great Masters of Humanity: No. 2, 1990.*
 - Religious Liberty — Muslim Perspectives: No. 1, 1991.*
 - Religious Liberty in the Eastern and Central European Countries: No. 2, 1991.*
 - Religious Freedom in Afrika: No. 1, 1992.*
 - Freedom of Conscience in Albania: No. 2, 1992.*
8. Kung, Hans i Moltmann, Jurgen (urednici), *The Ethics of World Religions and Human Rights*, in Concilium, 1990/ 2 (London: SCM Press, 1990).

9. Koshy, Ninan, *Religious Freedom in a Changing World* (Geneva: WWC Publications, 1992).
10. Land, Gary (urednik), *The World of Ellen G. White* (vidi poglavlje pod naslovom "The Sunday Law Movement") (Washington, DC, USA: Review and Herald Publishing Association, 1987).
11. *Liberty*, dvomjesečnik za vjersku slobodu, izdaje Sjevernoamerička divizija Crkve adventista sedmoga dana, Silver Springs, MD, USA.

Zapisnici sa Svjetskih kongresa o vjerskoj slobodi

- Prvi svjetski kongres o vjerskoj slobodi, Amsterdam (21.—23. ožujka 1977.).
- International Religious Liberty Association, Washington, DC, USA, 1978.
- *Freedom of Religion and Belief*. Zapisnici s Drugog svjetskog kongresa o vjerskoj slobodi (3.—6. rujna 1984. u Rimu; International Religious Liberty Association, Washington, DC, USA), University Printers, Berrien Springs, Michigan, USA, 1984.
- *Church-State Relations and the Freedom of Conscience*. Zapisnici Trećeg svjetskog kongresa o vjerskoj slobodi (23.—26. srpnja 1889., London), International Religious Liberty Association, Washington, DC, USA, 1989.

Izvori na internetu

- vjerska-sloboda.hr
- irla.org
- libertymagazine.org
- un.org
- uscirf.gov
- ola.adventist.org
- religiousliberty.info

Kazalo

<i>Uvod</i>	5
Otvorimo prozor našoj društvenoj zajednici!	6
Značenje vjerske slobode iz perspektive Sjeverne Amerike	9
Uloga voditelja Odjela za odnose s javnošću i vjersku slobodu	10
Zašto djelovati u Ujedinjenim narodima?	19
Odnosi među crkvama i vjerama	21
Predstavništvo u vladi Sjedinjenih Američkih Država	28
Kršćanin i vlasti	36
Kršćanin i politika	47
Vjerska sloboda i ljudska prava	56
Odnosi prema drugim crkvama	66
Kršćanin i druge organizacije	72
<i>Dodatak 1.</i>	77
<i>Dodatak 2.</i>	87
<i>Dodatak 3.</i>	89
<i>Dodatak 4.</i>	97
<i>Dodatak 5.</i>	105
<i>Povelje, deklaracije i konvencije</i>	110
<i>Bibliografija</i>	117

vjerska-sloboda.hr

adventisti.hr

znaci-vremena.com